

BEHEERPLAN BOSPLANTSOEN AMSTERDAM ZUIDOOST 2026-2033

Gemeente Amsterdam

NLadviseurs

COLOFON

OPDRACHTNEMER: NLadviseurs
Schelmseweg 93
6816 SJ Arnhem
0267851440
info@nladviseurs.nl

OPDRACHTGEVER: Assetmanager Groen: Rogier Licher
Verkeer en Openbare Ruimte
Weesperplein 8
1018 XA Amsterdam

VRIJGEGEVEN DOOR:	Sander Kristalijn	Algemeen directeur
OPGESTELD DOOR:	Sietske Kuperus	Teamleider
	Franka van der Veen	Projectleider
	Ernest Bent	GIS-specialist
	Maarten van Dijk	Adviseur
	Dorien Lampe	Adviseur
STATUS:	Definitief	
DATUM:	30 juli 2026	

STATUS: Vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Zuidoost
DATUM VASTSTELLING:
BESLUITNUMMER:

NLadviseurs

Gemeente Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Voor vermenigvuldiging van, of zinsneden en afbeeldingen uit deze rapportage gelieve contact op te nemen met NLadviseurs. De inhoud van deze rapportpagina is mede tot stand gekomen met behulp van AI-ondersteunende tools. Alle gegenereerde inhoud is zorgvuldig gecontroleerd en gevalideerd door de verantwoordelijke medewerkers.

HOOFDSTUK 1: INLEIDING
1.1 Doel p. 5
1.2 Waarom bosplantsoen beheren? p. 6
1.3 Op welke locaties is dit beheerplan van toepassing? p. 7
1.4 Werkwijze p. 9
1.5 Opbouw rapportage p. 9

HOOFDSTUK 2: HUIDIGE SITUATIE EN UITGANGSPUNTEN VOOR BEHEER
2.1 Huidige situatie bosplantsoen p. 11
2.2 Wet- en regelgeving en beleidskader p. 14
2.3 Organisatie p. 15

HOOFDSTUK 3: BEHEERVISIE
3.1 Bosplantsoenvakken worden ecologisch beheerd p. 19
3.2 Bosplantsoenvakken bij recreatieve– of wegbegeleidende functie p. 25
3.3 Bosplantsoenvakken zijn veerkrachtig en klimaatbestendig p. 26
3.4 Beheer met doel voor ogen p. 27
3.5 Boomsoorten en struiken voor aanplant p. 29

HOOFDSTUK 4: MAATREGELENPLAN EN BEHEER
4.1 Regulier beheer p. 33
4.2 Omvormingsbeheer p. 33
4.3 Toelichting maatregelen p. 34
4.4 Jaar van uitvoering p. 38

HOOFDSTUK 5: JAARLIJKSE WERKWIJZE p. 41

BRONNEN EN BIJLAGEN p. 50
Bijlage 1: Inventarisatiemethodiek
Bijlage 2: Beleid en wetgeving
Bijlage 3: Werkwijze en vellen
Bijlage 4: Protocol Japanse duizenknoop
Bijlage 5: Invasieve exoten in beeld
Bijlage 6: Kwaliteitseisen van natuurbeheertypen uit plan biodiversiteit
Bijlage 7 Uitvoeringsjaarkaart
Bijlage 8: Visiekaart

HOOFDSTUK 1:

INLEIDING

Klimaatverandering zorgt voor steeds intensere natte en warme, droge periodes. Dit is ook merkbaar in Amsterdam. Het belang van het groen neemt hierdoor toe, maar evengoed de druk op groen. Hoe zorg je voor een goede balans en een veerkrachtig ecosysteem dat schommelingen op kan vangen? De ambitie om de biodiversiteit te vergroten is daar een belangrijke factor in. Dit vraagt om een goede visie op duurzaam, toekomstbestendig beheer, met een duidelijke aanpak. Voor het bosplantsoen in Amsterdam Zuidoost is met dit beheerplan daarvoor de uitwerking gemaakt.

Dit beheerplan is van toepassing op de periode 2026-2033, waarna het geëvalueerd zal worden.

1.1 DOEL

Met dit beheerplan wil de gemeente Amsterdam de duurzame instandhouding en kwalitatieve ontwikkeling van het bosplantsoen in Stadsdeel Zuidoost waarborgen. Ook bosplantsoenvakken die op een later moment aan het areaal in Zuidoost worden toegevoegd, vallen onder dit beheerplan. Duurzame instandhouding betekent in dit verband dat er een goede spreiding is van leeftijden en soorten, waardoor er een veerkrachtig bomenbestand in de stad aanwezig is. Voor de kwalitatieve ontwikkeling wordt er niet alleen naar beleving en esthetiek, maar zeker ook naar een optimale ontwikkeling van natuurwaarden gestreefd.

De natuurwaarde van een gebied is de waarde die aan een bepaald gebied wordt toegekend, gezien vanuit het perspectief van gemeentelijk beleid ten aanzien van natuurbescherming.

Dit vraagt om de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden, waaronder het kappen van bomen tijdens een dunning, het aanplanten van nieuwe bomen of bijvoorbeeld het afzetten van struiken. Dergelijke werkzaamheden zijn belangrijk voor de vitaliteit en veiligheid van een bosplantsoenvak, voor de variatie en structuur in de beplanting en voor de natuurbeleving.

Bomenverordening

In de bomenverordening (Bomenverordening, 2014) van Gemeente Amsterdam is vastgelegd dat voor het dunnen van een houtopstand een vergunning nodig is, tenzij er een beheerplan ligt dat is goedgekeurd door de gemeente (zie kader Artikel 1).

Dit beheerplan voor het bosplantsoen in Stadsdeel Zuidoost is zo opgesteld dat er tenminste de komende 8 jaar doelmatig beheer uitgevoerd kan worden zonder dat hiervoor een kapvergunning hoeft te worden aangevraagd. Onder dit doelmatig beheer vallen ook de dunningen.

Zo wordt ad-hoc ingrijpen en achterstallig onderhoud vermeden en kan kostenefficiënt onderhoud worden uitgevoerd.

Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022

In de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022 is opgenomen dat het college als bevoegd bestuursorgaan het dagelijks bestuur heeft gemandateerd om een beheerplan vast te stellen:

"Bijlage 3 (bevoegdheden), bijlage 3, C.4a: alle overige besluiten ter uitvoering van de Bomenverordening, met uitzondering van de aanwijzing van toezichthouders."

Bomenverordening 2014

Artikel 1 sub d, dunnen:
"dunnen: vellen dat uitsluitend als een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand moet worden beschouwd en dat is gebaseerd op een door het college vastgesteld of goedgekeurd beheerplan"

Toelichting: "Ook voor het dunnen van een houtopstand is op grond van de verordening in beginsel een vergunning nodig. Een vergunning is echter niet vereist als het dunnen geschiedt op basis van een beheerplan dat door het college is vastgesteld. In dat geval is dunnen vergunningsvrij."

Artikel 3 Verbod om te vellen:
"1. Het is verboden zonder vergunning of jaarvergunning van het college een houtopstand te vellen of te doen vellen."
"3. Het eerste lid geldt bovendien niet voor:
b. het knotten als noodzakelijke beheermaatregel ter uitvoering van regulier onderhoud dan wel het dunnen van een houtopstand;"

Definitie bosplantsoen (uit de OTL, de definitiebibliotheek van Amsterdamse beheerobjecten)

- ***bosplantsoen:*** *houtachtige beplanting met struikvormers en/of boomvormers, die extensief wordt beheerd, inclusief bosachtige groenobjecten in stedelijk gebied.*

Overige definities (op basis van Bomenverordening 2014, Artikel 1 Begripsomschrijvingen)

- ***boom:*** *een houtachtig, opgaand gewas, zowel levend als afgestorven, met een omtrek van de stam van minimaal 31 centimeter op 130 centimeter hoogte boven het maaiveld; in geval van meerstammigheid geldt de omtrek van de dikste stam;*
- ***dunnen:*** *vellen dat uitsluitend als een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand moet worden beschouwd en dat is gebaseerd op een door het college vastgesteld of goedgekeurd beheerplan;*
- ***hakhout:*** *boomvormers of andere houtachtige gewassen, die na te zijn geknot tot bij de grond opnieuw op de stronk uitlopen;*
- ***houtopstand:*** *één of meer bomen, hakhout, boomvormers of andere houtachtige gewassen die onderdeel uitmaken van een houtwal, een grotere (lint)begroeiing van struiken of een beplanting van bosplantsoen, met de bovengenoemde minimale omtrek (hier vallen bosplantsoenen onder);*
- ***vellen:*** *rooien, kappen, kandelaberen of verplanten, evenals het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging of ontsiering van de houtopstand tot gevolg kunnen hebben.*

1.2 WAAROM BOSPLANTSOEN BEHEREN?

Bosplantsoenvakken zijn kleine bosstructuren. Deze kunnen op veel verschillende manieren worden beheerd. Dat beheer is onder andere nodig voor de ontwikkeling van natuurwaarden en de veiligheid in de stad.
Bosplantsoenvakken zijn omgeven door, en vaak ook doorsneden met, allerlei functies. Niks doen zou bijvoorbeeld leiden tot bomen die omvallen op wegen en paden.
Voor de ontwikkeling van natuurwaarden is beheer ook van belang. Door bijvoorbeeld randen open te houden blijft er voldoende licht op de ondergroeiende struiken vallen waardoor deze goed ontwikkelen. Ook in de boomsoorten wordt bijgestuurd om een diverse en daarmee ook toekomstbestendige soortensamenstelling te creëren.

De beheerder heeft diverse instrumenten om te sturen ofwel te beheren. Onderdeel van dit beheer is het wegzagen van bomen, ook wel dunnen genoemd. Dunnen betekent ruimte maken voor een bestaande boom die zich door kan ontwikkelen of voor nieuwe bomen. Met de nieuwe ruimte, het licht en de beschikbare voedingsstoffen uit de bodem, kan de geselecteerde boom goed opgroeien of kunnen nieuwe bomen ontkiemen en doorgroeien.

Met een vastgesteld beheerplan is geen vergunning meer nodig voor dunnen. Voor sommige bomen in bosplantsoenen is extra aandacht nodig. Deze bomen zijn apart geregistreerd en worden gecontroleerd op veiligheid en conditie door een BVC-gediplomeerde deskundige. Het gaat dan bijvoorbeeld om bomen binnen valbereik van een pad, weg, speel- of recreatieplek.

Zo stuurt de beheerder in de bossamenstelling en bosopbouw. Aan dat zagen gaat dus kiezen vooraf: kiezen op verschillende niveaus en op verschillende momenten. De keuzes die de beheerder in het terrein maakt steunen op de visie die in dit beheerplan is beschreven.
Deze keuzes monden uit in een beschrijving van de te nemen maatregelen en de planning van de uitvoering . Voor het functioneren en voor de ontwikkeling van een bos zijn de dunningen en de verjonging het meest bepalend. Keuzes die deels op papier, maar vooral in het terrein moeten worden gemaakt.

1.3 OP WELKE LOCATIES IS DIT BEHEERPLAN VAN TOEPASSING?

De locaties die meegenomen zijn in dit beheerplan, zijn de bosplantsoenvakken in Stadsdeel Zuidoost en in beheer van gemeente Amsterdam. Hierbij is de door gemeente Amsterdam beschikbaar gestelde dataset als uitgangspunt genomen. Zie figuur 1.2 voor een overzichtskaart. Totaal beslaat het ca. 100 hectare, verdeeld over 946 bosplantsoenvakken. Binnen stadsdeel Zuidoost liggen de volgende parken: Gaasperpark, Bijlmerweide en het Nelson Mandelapark.

Buiten de scope

- Bosplantsoen in het grootste gedeelte van het Gaasperpark en de Gaasperzoom zijn in beheer van Groengebied Amstelland
- Het Diemerbos wordt beheerd door Staatsbosbeheer
  - Daarnaast zijn er locaties die bestaan uit weg- en spoorbegeleidende beplanting zoals bosplantsoenvakken langs de A2 en A9 en het spoorwegtracé dat tussen Abcoude en Amsterdam Amstel loopt. Deze locaties vallen binnen de eigendomsgrenzen van o.a. ProRail en Rijkswaterstaat.
  - Beschermwaardige houtopstanden als bedoeld in artikel 10 van de Bomenverordening en als zodanig geregistreerd mogen alleen onder zwaarwegende omstandigheden en conform advies van de Commissie Beschermwaardige Houtopstanden geveld worden.
  - Als er in bestuurlijk vastgestelde beheerplannen voor parken of natuurgebieden tegenstrijdige beheeradviezen staan, dan geldt het beheerplan voor dat park of gebied.
  - Voor parken en natuurgebieden waar nog een beheerplan voor moet worden opgesteld, geldt dit beheerplan als leidraad.
  - Daarnaast zijn er locaties die bestaan uit weg- en spoorbegeleidende beplanting zoals langs het traject Amsterdam Muiderpoort - Amsterdam Amstel en langs de rivier de Amstel in de oksel A2 en A10. Deze locaties vallen binnen de eigendomsgrenzen van o.a. ProRail.
  - Locaties die (nog) niet in het beheersysteem van gemeente Amsterdam zijn opgenomen. Deze locaties vallen onder het beheerplan zodra deze inclusief de inventarisatiesystematiek zijn opgenomen in het beheersysteem.

Definitie bosplantsoen

Bosplantsoen is een gebied met houtachtige beplanting die zowel uit boomvormers als struikvormers bestaat, wat ecologisch wordt beheerd, inclusief bosachtige groenobjecten in stedelijk gebied. Het natuurlijk eindstadium is loof-, naald- of gemengd bos. De ideale opbouw van buiten naar binnen is als volgt: zoom (voornamelijk kruiden), mantel (voornamelijk struiken), kern (voornamelijk boomvormers). Dit volgt de definitie zoals opgenomen in het Handboek Groen (2020).

Er zijn 3 subtypen te onderscheiden:

- bomen alleen (met of zonder ondergroei van gras of kruiden)
- bomen met struweel
- bomen met struweelrand

Voor het informatiemodel beheer openbare ruimte (Imbor) worden de volgende classificaties gehanteerd tabel 1.1).

Tabel 1.1:

OBJECTTYPE	TYPE	TYPE GEDETAILLEERD
Groenobject	Bosplantsoen	Boomvormers
Groenobject	Bosplantsoen	Bomen en struikvormers
Groenobject	Bosplantsoen	Struikvormers

Figuur 1.2: Overzichtskaart bosplantsoenen Stadsdeel Zuidoost

1.4 WERKWIJZE

Voor het vervaardigen van dit beheerplan zijn op hoofdlijnen de volgende stappen gezet:

I. Inventariseren beplantingen tijdens veldbezoeken (maart 2025). Hierbij is informatie verzameld over o.a. hoofdboomsoorten, gebreken, beheer. De inventarisatiemethodiek is in Bijlage 1 opgenomen.
II. Inventariseren beleid en planvoornemens op basis van afstemming met contactpersonen vanuit gemeente Amsterdam (zie hoofdstuk 2).
III. Formuleren beheerdoelen in beheervisie op basis van bestaand beleid en informatie uit het veld, in afstemming met stakeholders (zie hoofdstuk 3).
IV. Opstellen maatregelenplan op basis van inventarisatiegegevens, afgezet tegen beheerdoelen (zie hoofdstuk 4).
V. Opstellen beheerplan: samenvoeging van de verschillende deelresultaten tot een geheel.

1.5 OPBOUW RAPPORTAGE

In hoofdstuk 2 wordt een beeld geschetst van de huidige situatie van het bosplantsoen en worden uitgangspunten voor het beheer gegeven.
In hoofdstuk 3 wordt de visie op het bosplantsoen met bijbehorende doelstellingen beschreven. Deze krijgt vervolgens een vertaling naar concrete maatregelen in hoofdstuk 4, inclusief een toelichting op de uitvoering. Tenslotte is in hoofdstuk 5 samengevat hoe de jaarlijkse aanpak voor het beheer vormgegeven kan worden.

Kaartmateriaal

In deze rapportage staan twee kaarten waarop slechts een deel van de bosplantsoenvakken van Amsterdam Zuidoost is weergegeven. Dit omwille van de leesbaarheid. Het meest actuele overzicht van bosplantsoenvakken in Stadsdeel Zuidoost is opgenomen in het databeheersysteem van Gemeente Amsterdam (GISIB). De volledige kaarten zijn als in pdf (A0-formaat) meegeleverd en opgenomen in Bijlage 6.

Het betreft de volgende kaarten:

- Visiekaart
- Kaart jaar van uitvoering (uitsnede)

HOOFDSTUK 2:

HUIDIGE SITUATIE EN UITGANGSPUNTEN VOOR BEHEER

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de huidige situatie van het bosplantsoen in Stadsdeel Zuidoost. Welke boomsoorten er staan, de leeftijdsopbouw, de staat van het onderhoud en wat de huidige kwaliteiten en kansen zijn. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van het beleid dat van toepassing is op het beheer en onderhoud van de bosplantsoenvakken. Dit vertaalt zich naar uitgangspunten voor het beheer.

2.1 HUIDIGE SITUATIE BOSPLANTSOEN

Tijdens een veldbezoek in maart 2025 zijn de verschillende locaties bosplantsoen bezocht en beoordeeld op soortensamenstelling, beheerstatus, aanwezigheid invasieve exoten, ziekten en gebreken en onderhoudsprioriteit. Het inventarisatieschema is in Bijlage 1 opgenomen. De resultaten zijn samengevat in figuur 2.1 t/m 2.9. Hier volgt een beschrijving van de huidige situatie.

2.1.1 ALGEMEEN BEELD

Het geïnventariseerde oppervlak beslaat 80 hectare bosplantsoen, verdeeld over 656 vakken. Het bosplantsoen bestaat uit een diversiteit aan locaties in woonwijken, parken en langs (spoor-) wegen.

In Zuidoost bestaan de bosplantsoenvakken met name uit bomen met struweel. Afhankelijk van de functie (recreatie, wegbegeleidend), de bodemsamenstelling en het beheer zijn streefbeelden opgesteld. Tijdens de inventarisatie zijn telkens de 5 meest voorkomende boomsoorten opgenomen.

Soorten

Veel voorkomende soorten zijn: gewone es, veldesdoorn, gladde iep, schietwilg en Canadese populier (zie figuur 2.1). Er komen verschillende soorten iep voor: Hollandse iep, veldiep en gladde iep.

Opbouw

De bosplantsoenvakken hebben een opbouw die bestaat uit een boomlaag met een mantel (struweel/struiklaag) en een zoom (ruigte/kruidlaag). Tijdens de inventarisatie is gebleken dat 50 % van de boomlaag en 86 % van de struiklaag een goede vitaliteit heeft (figuur 2.2).

Figuur 2.1: Aandeel vakken waar hoofdboomsoorten voorkomen

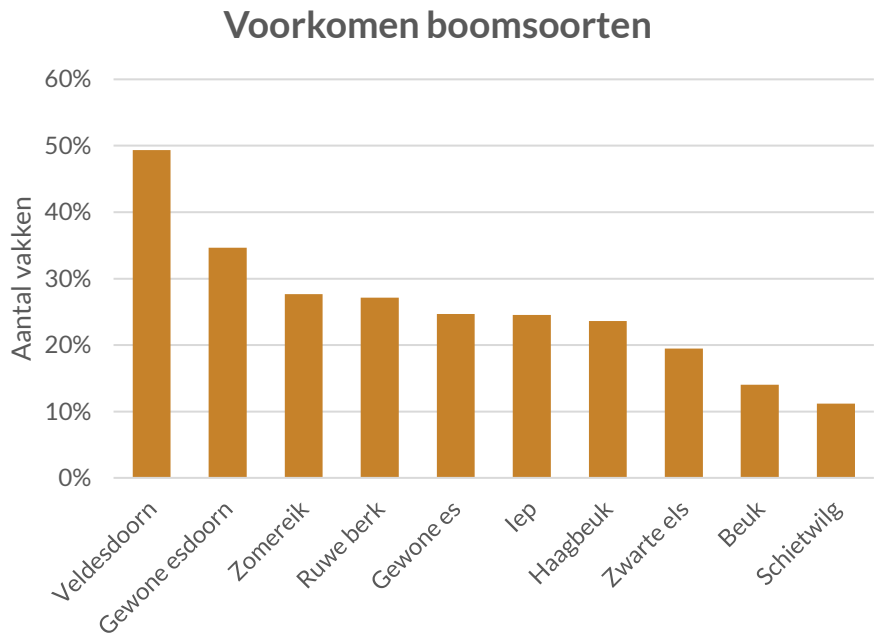

Figuur 2.2: Vitaliteit boomlaag

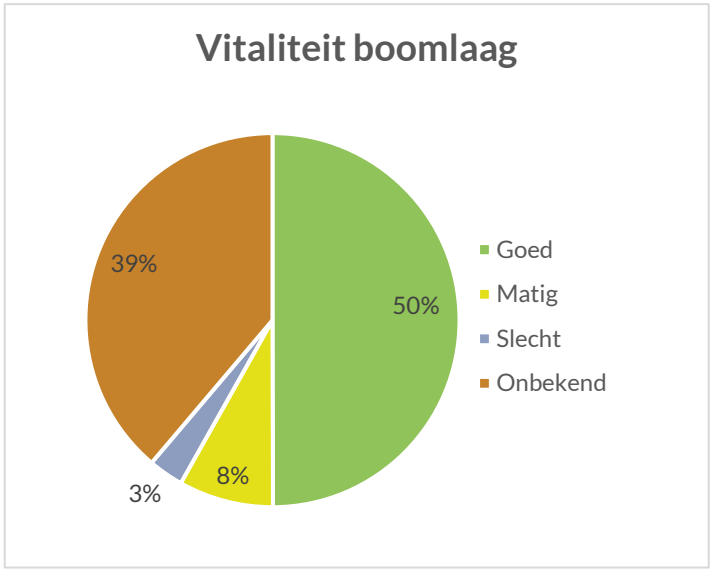

Levensfases

Afhankelijk van de leeftijd, het beheer en de groeiplaats zijn meerdere generaties bomen aanwezig. In figuur 2.3 is de verdeling te zien in het voorkomen van verschillende fases.

- Verjonging: de spontane vestiging van een volgende generatie bomen.
- Jonge bomen: ook wel 'stakenfase'. Dichte opstand, meer opgroeiende bomen. Onderste 2-3 meter van de stam heeft geen levende takken meer.
- Boomfase: bomen in de volwassenfase met een diameter van >20 cm. Afhankelijk van de situatie meer of minder vertakt.
- Aftakelingsfase: de fase waarin de kroon 'inzakt' en de boom afsterft.

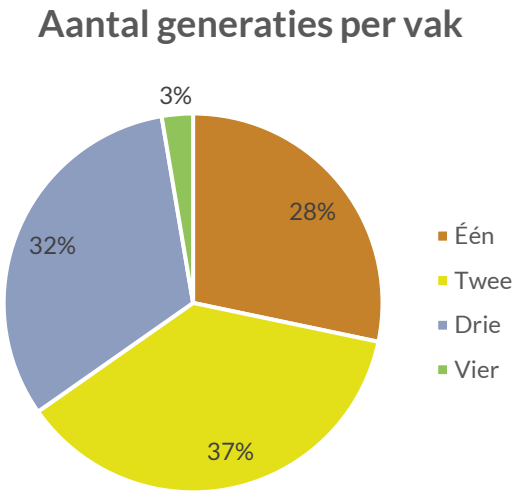

Figuur 2.3: Spreiding levensfases

Beschermwaardige houtopstanden

Er staan 167 beschermwaardige houtopstanden in of nabij de geïnventariseerde bosplantsoenvakken. Deze zijn op de kaartbladen zichtbaar. Zie https://maps.amsterdam.nl/bomen/ voor de locaties.

2.1.2 GROEIPLAATS

Bomen, struiken en kruiden zijn afhankelijk van een goede groeiplaats. In een natuurlijke situatie bepaalt de groeiplaats welke soorten zich vestigen, in een stedelijke omgeving wordt dit veelal door de mens beïnvloed. Voor het selecteren van soorten bij aanplant is het dan ook goed te weten wat de groeiplaatsomstandigheden zijn; is deze nat of droog, voedselrijk of voedselarm?

Bodem

Amsterdam Zuidoost is gelegen in een door mensen ingepolderd, gecontroleerd landschap. Zand, veen en kleilagen wisselen elkaar veelal af in de bovenste grondlagen. De samenstelling van de bodem varieert van matig tot zeer voedselrijk. De grotere spoor- en wegtracés zijn opgebouwd uit zandpakketten om verzakking te voorkomen en zijn daardoor relatief voedselarm en droog.

Grondwater

Naast de bodemopbouw heeft ook het grondwater invloed op de groeiplaats: hoe hoger het grondwater, hoe kleiner de doorwortelbare ruimte voor bomen en struiken. De grondwaterpeilen worden beheerd door Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. In Amsterdam Zuidoost zijn de groeiomstandigheden voornamelijk vochtig tot nat, met uitzonderingen op de locaties waar zandpakketten zijn aangebracht.

2.1.3 NATUURLIJKE BEDREIGINGEN

In 51 bosplantsoenvakken komt essentaksterfte voor. Iepenziekte is tijdens de inventarisatie in 5 vakken waargenomen, maar is wel aanwezig in Amsterdam. Alle "wilde" iepen in Amsterdam zijn gevoelig voor iepziekte omdat het voornamelijk Hollandse, veld- en gladde iepen zijn.

Potentiële bedreigingen zijn:

- Iepenziekte
- Roetschorsziekte
- Essentaksterfte
- Watermerkziekte
- Invasieve soorten (Japanse duizendknoop, hemelboom)
- Klimaatextremen: droogte, wateroverlast
- Bodemdaling/inklinking Amsterdam

IMPRESSIE BOSPLANTSOEN

Figuur 2.4: Voorbeeld van een bosplantsoen gelegen op een talud.

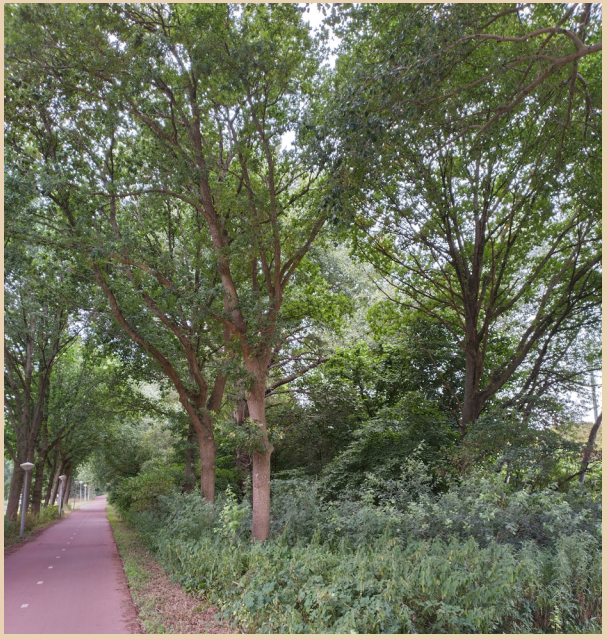

Figuur 2.5: Voorbeeld van veel verruiging in een bosplant-soenvak langs een fietspad.

Figuur 2.6: Voorbeeld van een bosplantsoenvak met natte groeiomstandigheden.

Figuur 2.7: Voorbeeld nieuwe aanplant in een bosplant-soenvak t.b.v. leeftijd- en soortenspreiding.

Figuur 2.8:Voorbeeld van een bosplantsoenvak met een mooie mantel-zoomvegetatie.

Figuur 2.9: Voorbeeld een bosplantsoenvak met verjong-ing, jonge bomen en volwassen bomen.

Samenhang met andere stukken

Plan Biodiversiteit in relatie tot dit beheerplan
Het opstellen van beheerplannen bosplantsoen is een maatregel uit het Plan Biodiversiteit. Daarbij worden er in Plan Biodiversiteit verschillende maatregelen genoemd die met de beheerplannen tot uitvoering kunnen komen. Zo zijn er criteria en kwaliteitseisen opgesteld waar de kwaliteit van een bosplantsoen door wordt bepaald, zoals de aanwezigheid van mantelzoom, beperkte verruiging en verbossing, gefaseerd beheer van de mantelzoom, variatie aan inheemse soorten, open plekken in het bos, dikke bomen, oude bomen en voldoende rust onder vallen. Deze criteria zijn meegenomen in de inventarisatie en zijn terug te vinden in bijlage 6. Ook de sortimentskeuze is geïnspireerd door het Plan Biodiversiteit.

Handboek Groen in relatie tot dit beheerplan
De uitgangspunten zoals geformuleerd in het Handboek Groen zijn gericht op nieuwe aanleg/ inrichting. Dit beheerplan richt zich op bestaande bosplantsoenvakken en de instandhouding daarvan. Elementen als soortenkeuze in dit beheerplan zijn afgestemd op de lijsten uit het handboek. Daarmee sluiten de documenten naadloos op elkaar aan.

2.2 WET- EN REGELGEVING EN BELEIDSKADER

Beheren van het bosplantsoen staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van het (groen)beheer van gemeente Amsterdam. Uitgangspunt hierbij is bestendig beheer, gericht op instandhouding van het bosplantsoen.
Definitief vergroten of verkleinen van het oppervlak bosplantsoen wordt daarmee niet als bestendig beheer gezien, maar als ruimtelijke ontwikkeling. Voor een ruimtelijke ontwikkeling gelden andere voorwaarden die in dit plan niet zijn opgenomen.

Van Europese wetgeving tot bijvoorbeeld een beheerplan voor Park Frankendael zijn er potentiële raakvlakken met het beheer van het bosplantsoen. Vanwege de hoeveelheid aan informatie is hieronder een samenvatting opgenomen van de wettelijke kaders en beleid dat betrekking heeft op het beheer van het bosplantsoen en die relevant zijn voor dit beheerplan.

Lokaal beleid
Het volgende beleid heeft enkel betrekking op Stadsdeel Zuidoost:

- BeheerplanZuidoost: Kostenmodel Groen-werkpakketten. Wanneer de uitvoering afwijkt van de aanpak zoals beschreven in het Beheerplan Zuidoost, worden de werkpakketten aangepast
- Beheerplan Bijlmerweide, Visie Nelson Mandelapark. Hierin staan locatiespecifieke beheerdoelen. Als er in bestuurlijk vastgestelde beheerplannen voor parken of natuurgebieden tegenstrijdige beheeradviezen staan, dan geldt het beheerplan voor dat park of gebied.
- Het Programma Groen en Blauw Zuidoost 2030 (2010) gaat in op de eenvormigheid die in de loop der jaren ontstaan is in bosplantsoenen en de ambitie om de visuele en ecologische kwaliteit te verhogen.
- Het Masterplan Zuidoost (2021) benoemt de ambitie (2.11) om de openbare ruimte kwalitatief te verbeteren. Een beheerplan voor de bosplantsoenen sluit daardoor naadloos aan op deze ambitie.
- Het Rapport Natuurinclusief Zuidoost (2022) doet aanbevelingen voor het beheer. Al deze aanbevelingen zijn in het beheerplan terug te vinden.

Overkoepelend beleid
Daarnaast is er kaderstellend beleid en wetgeving voor het bosplantsoen in heel Amsterdam.
Denk aan de Omgevingswet, Natuurnetwerk Nederland (NNN), plan Biodiversiteit en de Bomenverordening gemeente Amsterdam. Een meer volledig overzicht is opgenomen in Bijlage 2.
Concrete richtlijnen voor het beheer op basis van het beleidskader:

- Groene, groenblauwe verbindingen en park(gebieden) vormen de dragers van

natuurwaarden (2020, Groenvisie gemeente Amsterdam). Beheer wordt uitgevoerd conform de Omgevingswet. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de meest actuele "Gedragscode soortbescherming gemeenten van Stadswerk" aangevuld met de "Amsterdamse gedragscode flora en fauna".

- De zorgplicht aangaande boomveiligheid wordt in acht genomen door bomen te inspecteren conform inspectiekader.
- Het vaststellen van dit beheerplan door B&W functioneert als goedkeuring voor in dit beheerplan opgenomen werkzaamheden, de basis hiervoor ligt in de bomenverordening. Er geldt een mandatering voor het Dagelijks Bestuur per stadsdeel.
- Voor het bosplantsoen binnen de begrenzingen van de ecologische structuur Amsterdam (ESA) geldt 100 % inheems plantmateriaal.
- Vanuit het Handboek Groen zijn er voorwaarden gesteld aan de vorm en opbouw van bosplantsoenvakken vertaald naar lijsten voor beplantingen, voorschriften en eigenschappen met het doel samenhang te creëren in het groen. De voorwaarden zijn in dit beheerplan vertaald naar concrete doelstellingen en maatregelen. Vanuit het Inspectiekader Groen zijn de inspectiemethodes overgenomen bijvoorbeeld ten aanzien van de boomveiligheidscontrole.
- Beheer in de Bijlmerweide zal in afstemming met het voor deze locaties vastgestelde beheerplan moeten plaatsvinden.
- Kostenmodel Groen-werkpakketten. Wanneer de uitvoering afwijkt van de aanpak zoals beschreven in het Beheerplan Zuidoost, worden de werkpakketten aangepast aan de hand van de daar beschreven werkpakketten.
- Werkwijze vellen iepen (zie Bijlage 3)
- Protocol Japanse duizendknoop (zie Bijlage 4)

2.3 ORGANISATIE

Onder de noemer organisatie vallen twee belangrijke onderdelen: het proces dat valt onder de noemer assetmanagement en de betrokkenheid van diverse stakeholders.

2.3.1 DUURZAME INSTANDHOUDING

Binnen de gemeente Amsterdam zijn er meerdere directies samen met het stadsdeel verantwoordelijk voor de openbare ruimte. De directies Stadswerken en Verkeer & Openbare ruimte zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de duurzame instandhouding van de openbare ruimte en dus ook het groen. Het dagelijks beheer is ondergebracht bij Stadswerken, het assetmanagement bij Verkeer & Openbare ruimte.

Figuur 2.10: Bosplantsoenvak binnen de ecologische structuur Amsterdam (ESA)

2.3.2 ASSETMANAGEMENT

Voor duurzame instandhouding van de openbare ruimte, wordt gebruik gemaakt van assetmanagement. Voor goed, duurzaam, beheer zijn de volgende stappen van belang:

1. Areaal op orde (weten wat je hebt)
2. Beleid in beeld (weten waar je naartoe wilt)
3. Inspecties ingericht (inzicht in kwaliteitsmeting)
4. Programmeren (plannen maken om je gewenste resultaat te bereiken)
5. Uitvoeren (realiseren, beheren)

Met dit beheerplan wordt deze methodiek ondersteund. Parallel hieraan lopen:

- Ecologische inspecties
- Boomveiligheidscontroles
- NEN-controles

Deze drie inspectievormen kunnen beiden relevante informatie geven om mee te nemen in het beheer van het bosplantsoen.

2.3.3 STAKEHOLDERS

Op de meeste locaties heeft de uitvoering beperkte impact op de omgeving. Participatie beperkt zich bij de uitvoering tot informeren waar, wanneer en waarom er werkzaamheden worden uitgevoerd. Er vinden geen wijzigingen van de openbare ruimte plaats. Voor specifieke locaties, zoals in parken, worden de bewonersinitiatieven en/of ondernemers geïnformeerd over de geplande werkzaamheden. Waar afspraken met bewoners bekend zijn wordt voorafgaand aan uitvoering contact opgenomen.

De beheerder is als deskundige verantwoordelijk voor de te nemen maatregelen.
De aanpak om te komen van beleid tot realisatie is als volgt:

- Beheerplan bosplantsoenvakken is tot stand gekomen op basis van afstemming tussen gemeentelijke (boom-, groen– en assetmanagement) adviseurs, (gebieds– en groen)beheerders en ecologen.
- Dit beheerplan is vastgesteld door het Dagelijks Bestuur. De vaststelling is door het College gemandateerd aan het Dagelijks Bestuur, dit is vastgelegd in de Verordening op stadsdelen en stadsgebied Amsterdam 2022.
- Conform de werkwijze beschreven in hoofdstuk 5 wordt bepaald waar dunning en aanplant zal plaatsvinden
- De werkzaamheden aan de bosplantsoenen worden uitgevoerd door of in opdracht van de directie Stadswerken. Bij projecten kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd in opdracht van Verkeer & Openbare Ruimte.

2.3.4 PRIORITERING

Welke bosplantsoenen als eerste worden beheerd is afhankelijk van een aantal factoren die de prioritering bepalen. Bosplantsoenen met potentieel onveilige bomen, waar boomziektes voorkomen of aan waterkanten hebben bijvoorbeeld prioriteit. Ook bosplantsoenen met te weinig soortendiversiteit of leeftijdsspreiding worden versneld beheerd omdat de natuurwaarde daar snel kan toenemen. Andere bosplantsoenen zullen pas later aan de beurt komen.

HOOFDSTUK 3:

BEHEERVISIE

Deze beheervisie is opgesteld aan de hand van de volgende drie doelen, welke aansluiten op de Groenvisie Amsterdam (2020), Plan Biodiversiteit (2025) en de Ecologische structuur Amsterdam:

- Bosplantsoenvakken worden ecologisch beheerd
- Bosplantsoenvakken sluiten aan op de recreatieve– of wegbegeleidende functie
- Bosplantsoenvakken zijn veerkrachtig en klimaatbestendig

In dit hoofdstuk zijn deze doelen verder uitgewerkt in concrete doelstellingen zodat er een beeld ontstaat van de toekomstige opbouw van de bosplantsoenvakken.

3.1 BOSPLANTSOENVAKKEN WORDEN ECOLOGISCH BEHEERD

In de drukke stad vormt het bosplantsoen vaak een rustpunt, waar dieren en planten de ruimte vinden om te ontwikkelen. De hoogte van de natuurwaarde hangt samen met bodemeigenschappen, de verbinding met andere natuurlijke locaties (verbindingszones), toegepaste boom- en struiksoorten, andere functies van het groen en het beheer. Het streven is door het juiste beheer de bestaande natuurwaarden te behouden en waar mogelijk te versterken.

Bosplantsoen en struweel bestaan uit boom- en struiksoorten waarvan het overgrote deel (80 %) van nature (inheems) in Nederland voorkomt. Binnen de ecologische structuur Amsterdam is het doel zelfs 100 %. Door inheemse soorten te gebruiken is er een betere aansluiting op andere van nature voorkomende plant– en diersoorten. Dit komt de natuurwaarde ten goede.

Doelstellingen beheer

A. Bosplantsoenvakken hebben een vastgesteld eindbeeld.
B. Inheemse beplanting wordt bevorderd en bij aanplant of inzaai toegepast. Het gemeentelijk Handboek Groen is hierbij de standaard.
C. Bosplantsoenvakken worden ecologisch beheerd.
D. Werk wordt uitgevoerd conform meest actuele gedragscode soortbescherming voor gemeenten (Stadswerk, 2025) aangevuld met de gedragscode voor Amsterdamse flora en fauna (Gemeente Amsterdam, 2023).
E. Parken en natuurgebieden met een bestuurlijk vastgesteld beheerplan vallen buiten dit beheerplan. Bij ligging in het Nelson Mandelapark of Bijlmerweide worden de locatiespecifieke beheerplannen in acht genomen indien aanwezig.

EEKHOORN

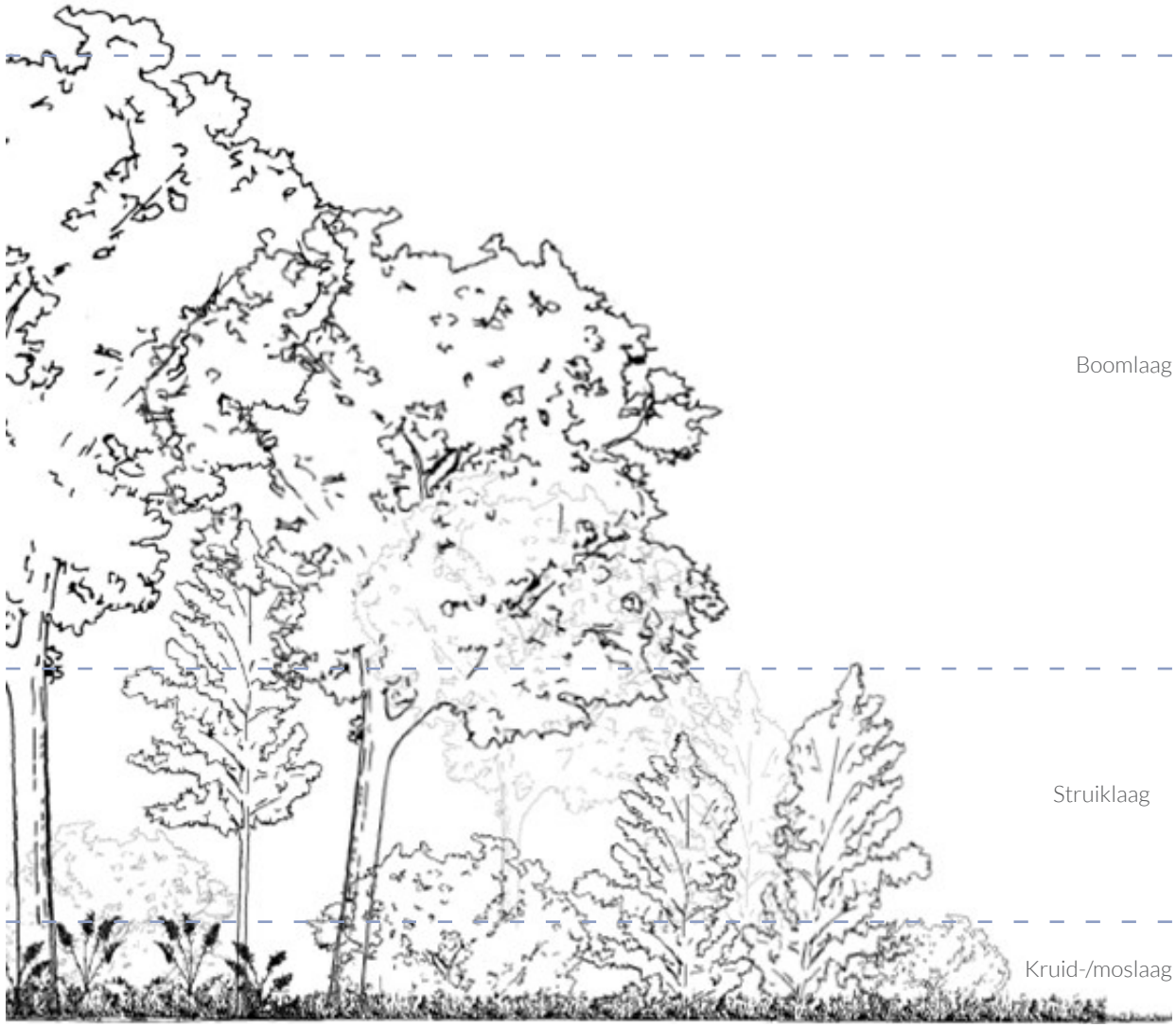

Figuur 3.1: Horizontale gelaagdheid: opbouw van links naar rechts: kern, mantel, zoom.
Verticale gelaagdheid: van onder naar boven: kruid-/moslaag, struiklaag en boomlaag.

A. VASTGESTELD EINDBEELD VAN BOSPLANTSOENVAKKEN:

Bij de inrichting/aanleg van een bosplantsoenvak wordt gekozen uit een type zoals dat is geformuleerd in het Handboek Groen. Daarin zijn de volgende 3 eindbeelden voor bosplantsoen opgenomen:

1. Bomen alleen
2. Bomen met struweel
3. Bomen alleen met struweelrand.

In Stadsdeel Zuidoost komt met name bosplantsoen voor bestaande uit bomen met struweel. Struweel is de struiklaag.

- Per eindbeeld wordt gestreefd naar de opbouw zoals in figuren 3.1 en 3.2 opgenomen staat.
- Er wordt gewerkt met overwegend inheemse soorten (zie pagina 30).

Omvorming voor verbeteren van de structuur

De opbouw van bosplantsoen is erg belangrijk voor een grote variatie in flora en fauna. Een graduele overgang van laag naar hoog opgaande beplanting is hierin de belangrijkste schakel. Als een bosplantsoen breed genoeg is, moet er een zoom, mantel, kernvegetatie na gestreefd worden. Dit kan door het kappen van boomvormers in de randen en aanplanten van struweel.

Figuur 3.2: Streefbeeld per eindbeeld

		1	2	3
	Thema	**Bomen alleen**	**Bomen met struweel**	**Bomen alleen met struweelrand**
Opbouw boomlaag	**Boomlaag**[1]	90 %	90 %	90 %
	Dood hout[2]	Geen	> 30 m^3 per ha	> 30 m^3 per ha
	Leeftijd	20 % > 40 jaar	20 % > 40 jaar	20 % > 40 jaar
Opbouw struiklaag	**Struiklaag**	0 %	> 40 %	< 40 %
	Mantellengte	n.v.t.	40 - 80 %	20 - 80 %
	Mantelbreedte	n.v.t.	> 15 m	> 15 m
Kruidlaag en/of moslaag	**Kruidlaag**[3]	> 80 %	> 40 %	> 40 %
	Zoomlengte	n.v.t.	> 80 %	> 80 %
	Zoombreedte	> 1,5 m	> 5 m	> 5 m
	Storingskruiden[4]	< 20 %	< 20 %	< 20 %

In figuur 3.2 (boven), staat de ideale opbouw per streefbeeld. Er gelden enkele aanvullingen en uitzonderingen voor deze tabel.

1. Binnen de ESA (ecologische structuur Amsterdam) worden bij aanplant alleen inheemse soorten toegepast, buiten de ESA ten minste 80 % inheemse soorten.
2. Dit geldt voor bossen in de volwassen- en aftakelingsfase. Op de lange termijn is 30 m^3 dood hout (5-8 bomen per ha) optimaal. Een ononderbroken aanbod van dood hout met verschillende verteringstadia en een spreiding in diktes is hierbij belangrijk. Ideaal daarbij is een verhouding 50-50 % staand-liggend. Staand dood hout heeft een minimale afstand van de boomhoogte + 2 m tot paden.
   NB: Door roetschorsziekte wordt geadviseerd om geen esdoorn als staand dood hout te handhaven.
3. Opstanden met naaldbomen of beuk kunnen minder kruidlaag bevatten.
4. Op voedselrijke bodem kunnen soorten als brandnetel en braam, ook wel storingskruiden genoemd, thuishoren in de begroeiing en kunnen daar meer dan 10 % voorkomen.

AANVULLING OP STREEFBEELD 2: BOMEN MET STRUWEEL	
Klimplanten	Minimaal 5 % van de bomen en/of struiken is begroeid
Leeftijdsopbouw kern	Minimaal 20 % van de levende bomen is ouder dan 40 jaar bij een opstand van 40 jaar of ouder en is opgebouwd uit minimaal 5 generaties boomvormers. Het streven is minimaal 8 levende bomen per hectare met een diameter van 50 cm of meer.
Structuur kern (minimaal 1 hectare)	Gelaagd met bomen minimaal 20 meter met daaronder minimaal een andere boomlaag van tenminste 6 meter met een minimale bedekking van 25 % en/of struiklaag van 1,5 tot 6 meter. Er zijn met struweel, jonge boomvormers en/of ruigte begroeide open plekken aanwezig met een minimale diameter van 20 meter.
Positionering en hoeveelheid mantel-zoom	Aan de zonkant (ZO, Z en ZW) heeft de bos(plantsoen)kern over de gehele lengte een mantel-zoom vegetatie.
Minimale breedte mantel-zoom	In situaties met zeer weinig ruimte, mantel minimaal 3 meter en zoom minimaal 1,5 meter. Bij voldoende ruimte beslaat de mantel-zoom de breedte van de gemiddelde hoogte van de volgroede bos(plantsoen)kern in de verhouding twee derde mantel en een derde zoom.
Mantelzoomstructuur	Grillig verloop aan de zonkant met inhammen.
Staande en liggende dode of afstervende bomen	Per hectare zijn er minimaal 4 bomen met diameter van 30 cm of meer en in een verhouding 50-50 % staand-liggend aanwezig.
Dood hout totaal	Per hectare is er minimaal 30 m^3 aanwezig als streefhoeveelheid voor volwassen en aftakelings stadium en 10-30 m^3 voor pionier- en stakenstadium
Maximale hoogte dood staand hout en afstervende bomen	Afstand tot rand van wegen, paden, officiële speelplekken is minimaal 2 meter.
Ecologisch beheer	Ecologische structuur 100 % daarbuiten minimaal 75 % van de oppervlakte.

Figuur 3.3: Aanvulling op streefbeeld 2: bomen met struiken

B. INHEEMSE BEPLANTING EN AFGESTEMD OP WATERHUISHOUDING

Het beheer is gericht op bevordering van inheemse begroeiing en bij aanplant of inzaai inheems materiaal te gebruiken.
Toepassing van inheemse beplanting is onlosmakelijk verbonden met ecologisch beheer; inheemse beplanting heeft een goede aansluiting op het plant- en dierleven op de groeiplaats en stimuleert daardoor de biodiversiteit.

Daarbij wordt de beplanting afgestemd op het bodemtype. Er zijn drie sortimentsamenstellingen gemaakt die aansluiten op natte, vochtige en droge groeiplaatseigenschappen. Wanneer nieuwe aanplant gewenst is, wordt uit het schema een soortensamenstelling gekozen (zie pagina 30).

C. BOSPLANTSOENVAKKEN WORDEN ECOLOGISCH BEHEERD

Ecologisch beheer van bosplantsoen is gericht op het ontwikkelen en behouden van verticale en horizontale gelaagdheid (figuur 3.1), de aanwezigheid van liggend en staand dood hout en spontane verjonging. De variatie aan structuur en aanwezigheid van dood hout zorgt voor een maximale bijdrage aan het behoud van de biodiversiteit, natuurbeleving dicht bij huis en een grote bijdrage aan de klimaatbestendigheid van de stad.
De verticale gelaagdheid bestaat uit een boomlaag, struiklaag, kruidlaag, moslaag/strooisellaag en de bodem met een schimmellaag in de bodem.
De horizontale gelaagdheid bestaat uit drie lagen. Een kern bestaande uit opgaande bomen geflankeerd door een zoom- en mantelbegroeiing. Het ecologisch meest ideale streefbeeld is een bosplantsoenvak dat bestaat uit bomen met struweel, zie figuur 3.2. Dit streefbeeld is in detail uitgewerkt in figuur 3.3.

Het uitgangspunt is ecologisch beheer voor alle stukken bos(plantsoen) in de gemeente Amsterdam. De stukken die binnen de ecologische structuur vallen worden voor 100 % ecologisch beheerd. In de gebieden die buiten deze structuur vallen wordt ook 100 % in oppervlakte ecologisch beheerd.

Periode uitvoering

Ecologisch beheer wordt gekenmerkt door het gefaseerd uitvoeren van beheer- en inrichtingsmaatregelen in ruimte en tijd. Dit om de aanwezige natuurwaarden zo min mogelijk te verstoren. Daarom worden er alleen tussen half september en half maart werkzaamheden uitgevoerd. Bij blauwe reigernesten mag gewerkt worden in de periode van half september tot 1 december.
Het inventariseren, keuren en merken van bomen kan het gehele jaar door plaatsvinden. Dit geldt ook voor het bestrijden van de boomziekten (iepenziekte, roetschorsziekte) en uitvoeren van noodkap.

Aanbrengen gelaagdheid

Voor het aanbrengen van de gewenste gelaagdheid, bevorderen van inheemse begroeiing en de aanwezigheid van dood hout kan het noodzakelijk zijn individuele bomen of boomgroepen te dunnen, om te lieren of te ringen. Het beheer is er op gericht om het bos(plantsoen) uit verschillende generaties boomvormers te laten bestaan en spontane verjonging de ruimte te geven.

Dood hout

De aanwezigheid van dood hout en afstervende bomen is van fundamenteel belang voor het functioneren van bos(plantsoen). Hout dat vergaat is zowel leefgebied van organismen als uiteindelijk weer een voedingsbron van gezonde bomen. De organismen die leven van en op het dode hout zijn onderdeel van verschillende voedselwebben voor fauna. Om deze organismen optimaal leefgebied te bieden is het beheer gericht op een ononderbroken aanbod van dood hout van verschillende verteringsstadia.
Daarom blijft het meeste vrijkomende hout bij beheermaatregelen en door storm in het vak, zie ook 4.2.4 Verwerken (snoei)hout. Mocht dit niet passen dan wordt als uitzondering minimaal het stamhout en dikkere (zij)takken verwerkt.

Het vrijgekomen hout wordt op een dusdanige

wijze verwerkt in het vak dat het toekomstige beheermaatregelen niet in de weg zit.
Het versnipperen van hout en takken behoort niet tot de gewenste werkwijze. Als er desondanks toch gesnipperd wordt, kunnen de snippers verwerkt worden in wandelpaden.

Veiligheid is net zo belangrijk als ecologie, daarom zijn er maximale afstanden voor staand dood hout en afstervende bomen tot de weg gesteld. Zie figuur 3.3.

Per hectare gelden de volgende streefhoeveelheden dood hout per type bos: minimaal 30 m^3 bij de volwassen- en aftakelingsfase, 10 tot 30 m^3 in de pioniers- en stakenfase.

Klimplanten
Klimop en andere klimplanten zijn onderdeel van de gewenste structuur van het bos(plantsoen). Alleen daar waar het strikt noodzakelijk is worden bomen voor de periodieke boominspecties ontdaan van klimplanten. Dit gebeurt op zorgvuldige en afgewogen wijze.

Slechts bij uitzondering ontwikkelt klimop in bomen zich zo dat een stam of tak er door wordt gewurgd. Het verwijderen van de kern van klimop is dus niet per se nodig. Het verwijderen van de kern is een overweging als de belasting te zwaar wordt (bijvoorbeeld bij overwoekering in de boomkroon) of als de boom kwetsbaar is.
Blad is een essentieel onderdeel van de strooisellaag en voeding voor de schimmellaag en blijft daarom in de vakken liggen. Uitgezonderd is de zoom, deze blijft vrij van blad.

Bodemkwaliteit en bodemstructuur
De bodem en bodemstructuur vormen het fundament van een gezond en biodivers bos(plantsoen). Blad is een essentieel onderdeel van de strooisellaag en voeding voor de schimmellaag en blijft daarom in de vakken liggen. Uitgezonderd is de zoom, deze blijft vrij van blad.

Insporing en effecten daarvan blijven tientallen jaren zichtbaar in de bodem. Daarom wordt insporing en verdichting van de bodem voorkomen.

In het vak mag alleen gebruik worden gemaakt van banden en geen rupsbanden.
Bij gebruik van machines en hoogwerkers is het niet toegestaan dat deze in het vak komen. Te alle tijde werken vanaf de weg.

Bij iepen kan op aanwijzing de stobbe uitgefreesd worden. Hout kan handmatig of met boslier achter tractor worden uitgesleept. Bomen kunnen ook daarmee worden omgelierd.

D. WERK WORDT UITGEVOERD CONFORM ACTUELE GEDRAGSCODES.
Bij uitvoering wordt de Omgevingswet in acht genomen door de gedragscode soortbescherming te volgen. Hiervoor wordt de gedragscode van Stadswerk en de gedragscode van de gemeente Amsterdam ingezet. Er zijn ecologische werkprotocollen door gemeente Amsterdam opgesteld die gehanteerd kunnen worden.

E. PARKEN EN NATUURGEBIEDEN MET EEN BESTUURLIJK VASTGESTELD BEHEERPLAN VALLEN BUITEN DE SCOPE VAN DIT BEHEERPLAN
Voor de diverse in de stad gelegen parken, worden/zijn aparte beheerplannen opgesteld. In deze beheerplannen is het beheer van het volledige park integraal afgewogen. Bij het plannen van beheer voor in een park gelegen bosplantsoenvakken wordt het vigerend beheerplan geraadpleegd. In Zuidoost is dit de Bijlmerweide.

3.2 BOSPLANTSOENVAKKEN SLUITEN AAN OP RECREATIEVE– OF WEGBEGELEIDENDE FUNCTIE

Bosplantsoen met een recreatieve functie (figuur 3.4) is gelegen in een park en/of er is sprake van medegebruik. Deze locaties moeten veilig zijn. De bomen mogen geen risico voor passanten en recreanten vormen (door bijvoorbeeld vallend dood hout) en de overlast van schadelijke insecten (zoals eikenprocessierups) dient beperkt te blijven.

Bosplantsoen met deze functie kan voor maximaal 20 % bestaan uit gecultiveerde soorten die vanwege groei eigenschappen, vorm of kleur wenselijk zijn om in te zetten. Cultuurhistorisch perspectief zoals een historische parkaanleg kan leiden tot keuze voor soorten die verwijzen naar het verleden of voormalig gebruik of landschappelijke structuren.

Daarnaast zijn er bosplantsoenvakken die spoor-, water- of wegbegeleidend (figuur 3.5) (verder: wegbegeleidend) zijn. Hier vormt staand of hangend dood hout al snel een risico voor de veiligheid en vanwege overzicht kan het wenselijk zijn open structuren te creëren waarbij de struiklaag ontbreekt.

Doelstellingen

- Boomveiligheidsinspectie conform inspectiekader gemeente Amsterdam: iedere 3 jaar gecontroleerd op veiligheid.
- Geen staand of hangend dood hout dicht langs paden of verblijfsgebied.
- Bij aanplant langs paden en wegen worden soorten die gevoelig zijn voor takbreuk, eikenprocessierups of bladluis vermeden
- Vorm sluit aan op esthetische uitgangspunten omgeving.
- Bij bosplantsoenvakken buiten ESA: Inheemse soorten aangevuld met maximaal 20 % siervormen en cultivars.

Figuur 3.4: Bosplantsoen langs recreatiegebied

Figuur 3.5: Bosplantsoen met wegbegeleidende functie

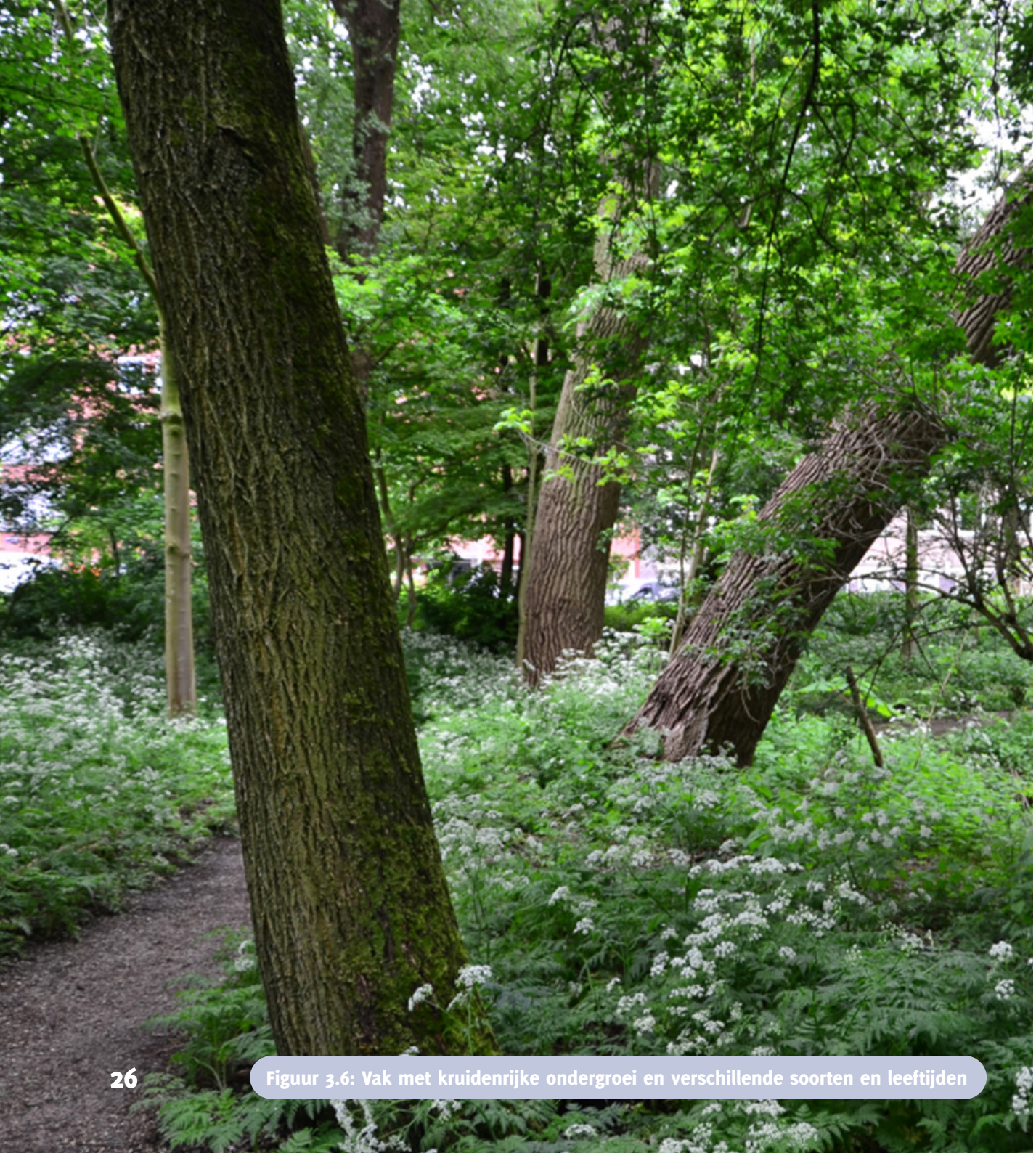

Figuur 3.6: Vak met kruidenrijke ondergroei en verschillende soorten en leeftijden

3.3 BOSPLANTSOENVAKKEN ZIJN VEERKRACHTIG EN KLIMAATBESTENDIG

De gemeente Amsterdam streeft ernaar dat bosplantsoenen op de daarvoor aangewezen locaties behouden blijven en bestand zijn tegen ziekten, plagen en klimatologische schommelingen. Dit instandhoudingsdoel sluit aan bij de groenvisie: een leefbare stad voor mens en dier.

Doelstellingen

Vergroten leeftijdsspreiding:

- Vakken < 1000 m^2 min. 2 generaties
- Vakken 1000 - 5000 m^2 min. 3 generaties
- Vakken >5000 m^2 4 generaties (m.u.v. hakhout waar 1-2 generaties voorkomen)
- In elk bosplantsoenvak min. 20 % bomen met leeftijd ouder dan 40 jaar

Vergroten boomsoortendiversiteit:

- Vakken < 1000 m^2 min. 4 boomsoorten
- Vakken 1000 - 5000 m^2 min. 6 boomsoorten
- Vakken >5000 m^2 min. 8 boomsoorten
  Er wordt gestreefd naar de boomsoortensamenstelling zoals die omschreven wordt op p. 30. Deze sluiten aan op het bodemtype (nat, vochtig of droog).
- Ongewenste soorten worden bestreden.
- Door een gevarieerde boomsoortkeuze wordt het risico op ziekte-uitbraken beperkt; zo wordt voorkomen dat ziekten zich snel verspreiden binnen het bomenbestand

3.4 BEHEER MET DOEL VOOR OGEN

Op basis van de 3 hiervoor uitgewerkte doelen, ontstaat een concreet beeld van de gewenste inrichting en het beheer. Alleen met een helder doel voor ogen worden eindbeelden gerealiseerd.

Per bosplantsoenvak is vastgesteld:

1. Eindbeeld: bomen alleen, bomen met struiken, bomen met struikrand of hakhout
2. Sortimenttype: op basis van bodemtype nat, vochtig of droog
3. Doelpercentage inheemse beplanting op basis van ligging in ecologische structuur Amsterdam (ESA) - binnen 100 % inheemse beplanting, daarbuiten maximaal 20 % uitheems.
4. Doel aantal boomsoorten: >4, >6 of >8 soorten op basis van oppervlakte bosplantsoenvak
5. Ligging in park of daarbuiten

Knelpunten omzetten naar kansen

Tegenover de knelpunten genoemd in hoofdstuk 2.1, zijn nu doelstellingen gezet. Zo wordt gewerkt aan robuuste bosplantsoenen die de huidige en toekomstige knelpunten het hoofd kunnen bieden. (zie figuur 3.7)

Visiekaart

De uitwerking is weergegeven in de visiekaart. In figuur 3.8 is een uitsnede van deze kaart te zien. De volledige kaart is op Bijlage 6 opgenomen. Ook is de data vastgelegd in het databeheersysteem (GISIB).

Maatregelenplan en beheer

In het volgende hoofdstuk, maatregelenplan en beheer zijn de doelstellingen verder uitgewerkt naar maatregelen per bosplantsoenvak.

Figuur 3.7

KNELPUNT	DOELSTELLING
Essentaksterfte	Vergroten van soortenspreiding
Watermerkziekte	
Iepenziekte	
Invasieve soorten (Japanse duizendknoop)	Vergroten van natuurwaarden
Klimaatextremen (droogte, wateroverlast)	Vergroten van leeftijdsspreiding, soortenspreiding en sortiment toepassen dat aansluit op bodem(vocht)
Bodemdaling/inklinking	Sortiment toepassen dat aansluit op bodem(vocht)

Figuur 3.8: Uitsnede visiekaart

3.5 BOOMSOORTEN EN STRUIKEN VOOR AANPLANT

Wanneer nieuwe aanplant gewenst is kan uit onderstaand schema een soortensamenstelling worden gekozen. Een goede aansluiting op de bodem is van belang. Daarom is een sortimentlijst samengesteld op basis van de groeiplaatseigenschappen. In de onderstaande tabel zijn er 3 categorieën te onderscheiden: nat, vochtig en droog.

Inheems aanvullend: esdoorn, tamme kastanje, paardenkastanje, witte els, haagbeuk, meidoorn, walnoot, wilde appel, grove den, populier (div), mispel, zoete kers, wilg (div), lijsterbes, linde (div).
Overig: Celtis (netelboom), trompetboom, zwepenboom, katsuraboom, moerbei, vleugelnoot, eik (div), sierkers (div), meelbes (div) etc. (gebaseerd op soortenlijst Handboek Groen).

Soorten met extra risico/nadelen

Sommige boomsoorten brengen extra risico's of nadelen met zich mee, en zijn niet wenselijk langs een weg of in recreatiegebied:

- Aesculus hippocastanum en A. carnea i.v.m. bloedingsziekte niet aanplanten in grote boomstructuren.
- Quercus cerris, Q. petraea, Q. robur: i.v.m. gevoeligheid eikenprocessierups, deze soorten (en cultivars) niet aanplanten in doorgaande structuren of groepen en niet nabij sportvelden, speelplekken in en nabij gazons/ligweiden en speelweiden in parken.
- Salix alba en cultivars: i.v.m. takbreukgevoeligheid door watermerkziekte geen Salix alba en cultivars toepassen op verblijfsplekken, zoals speelplekken. Salix alba alleen te gebruiken als de boom onderdeel uitmaakt van de Ecologische structuur. Verschillende soorten Tilia's en cultivars: i.v.m. luisgevoeligheid (honingdauw, plakkerige omgeving en roetdauw) deze soorten en cultivars niet aanplanten op verblijfsplekken, in verhardingen en parkeervakken.
- Verschillende vruchtbomen i.v.m. verzameldrift niet direct langs voet-, fietspaden en rijbanen aanplanten.
- Ulmus, Amsterdam voert een zeer streng beleid ten aanzien van iepziekte. De iep is de meest voorkomende boomsoort in Amsterdam. Met name de Huntingdon iep (Ulmus x hollandica 'Vegeta') en de veldiep (Ulmus minor) zijn zeer gevoelig voor iepziekte. In het databeheersysteem staan een aantal bosplantsoenen als onoverzichtelijk geregistreerd, hier moet minimaal 2x per jaar geschouwd worden op mogelijke aantasting. Waar iepziekte wordt geconstateerd geldt het protocol 'Werkwijze vellen iepen'.

SORTIMENTSKEUZE OP BASIS VAN GROEIPLAATS EIGENSCHAPPEN AMSTERDAM ZUIDOOST			
Type	**Vochttoestand**	**Soorten**	**Cultivar**
Nat	Grondwater <30 cm onder maaiveld	30 % zwarte els 20 % gewone es 20 % zomereik 20 % schietwilg/zachte berk 10 % zwarte populier 10-20 % struiklaag: bijvoorbeeld meidoorn, vlier, veldesdoorn, haagbeuk, grauwe -, bittere-, kraak-, bos- en geoorde wilg	moeraseik, amberboom, zilveresdoorn, Hongaarse eik
Vochtig	Grondwater 30-60 cm onder maaiveld	20 % iep divers 20 % zwarte els 20 % winterlinde 10 % gewone es 10 % zoete kers 10 % haagbeuk 10 % gewone esdoorn 10-20 % struiklaag: bijvoorbeeld Europese vogelkers, veldesdoorn, hazelaar, vuilboom, boswilg, grauwe wilg, meidoorn, rode kornoelje, gele kornoelje, wilde kardinaalsmuts, sporkehout, wegedoorn, aalbes, bosroos	tulpenboom, zwarte walnoot
Droog	Grondwater >60 cm onder maaiveld	30 % zomerlinde 20 % zomereik 20 % beuk 20 % ruwe berk 10 % gewone esdoorn 10-20 % struiklaag: bijvoorbeeld brem, zuurbes, grauwe wilg, lijsterbes, vogelkers, zoete kers, meidoorn, sleedoorn, vuilboom, hazelaar, rode kornoelje, wilde kardinaalsmuts, zwarte bes, Gelderse roos	steeneik, pluim-es

Figuur 3.9: Sortimentskeuze o.b.v. groeiplaats

HOOFDSTUK 4:

MAATREGELENPLAN EN BEHEER

Op basis van de beheervisie en de inventarisatie is een vertaling naar beheer op locatieniveau gemaakt. Zo wordt in dit hoofdstuk inzichtelijk per bosplantsoenvak welk beheer op welk moment uitgevoerd moet worden.

Voor alle 656 bosplantsoenvakken is een uitwerking gemaakt van het benodigde beheer voor de komende 8 jaar. De doelstellingen uit de visie in hoofdstuk 3 zijn verder uitgewerkt naar maatregelen per bosplantsoenvak. In de maatregelentabel zijn de doelstellingen en maatregelen per bosplantsoenvak terug te vinden. De nummers corresponderen met de kaart in figuur 4.2. In figuur 4.1 staat een voorbeeld van deze uitwerking voor een aantal bosplantsoenvakken.

4.1 REGULIER BEHEER

Regulier beheer verwijst naar het cyclisch controleren en onderhouden van bomen en bosplantsoenvakken. Dit omvat onder andere boomveiligheidscontroles om veiligheidsgebreken en onderhoudskenmerken te identificeren. Op basis van deze controles worden werkzaamheden gepland en uitgevoerd, wat bijdraagt aan een hogere kwaliteit van het bomenbestand. Daarnaast wordt voor zowel bomen als bosplantsoen gebruik gemaakt van paspoorten waarin het jaar van inspectie en onderhoud wordt vastgelegd.

Onder regulier beheer valt een lichte dunning. Dit is een uitdunning van maximaal 10 - 15 %. Ook het bestrijden of beheersen van invasieve exoten of andere ongewenste soorten is regulier beheer.

Een overzicht van de werkzaamheden voor bosplantsoen, struweel en ruigte is terug te vinden in de Werkpakketten Groen van de Gemeente Amsterdam.

4.2 OMVORMINGSBEHEER

Wanneer de huidige situatie afwijkt van het doel, wordt er in veel gevallen omvormingsbeheer voorgesteld. Denk bijvoorbeeld aan een ontoereikend aantal soorten, of een situatie waarin er met name soorten voorkomen die gevoelig zijn voor ziektes en plagen. Er zijn 4 soorten van omvormingsbeheer voorgesteld die de in hoofdstuk 3 beschreven doelen (natuurwaarden, functie en veerkrachtigheid) ondersteunen.

Omvorming kan door een eenmalige grote ingreep met direct het gewenste resultaat (groot onderhoud) of door gefaseerd te dunnen waardoor je verspreid over meerdere jaren naar het gewenste eindbeeld toe werkt.

Omvorming voor vergroten soortendiversiteit

Als er te weinig boomsoorten in een bosplantsoenvak staan, neemt de veerkracht af. Wanneer een vak bijna helemaal bestaat uit één soort, zoals gewone es of schietwilg, kan een ziekte zoals essentaksterfte of watermerkziekte veel bomen tegelijk aantasten. Daardoor verzwakt of verdwijnt de hele boomlaag. Met meer variatie in soorten blijft de structuur van het bosplantsoen beter behouden.

Voor ieder vak zijn een sortimentstype en soortenaantal voorgesteld. Wanneer de huidige situatie daar (teveel) van afwijkt wordt deze vorm geadviseerd.

Omvorming voor vergroten leeftijdsspreiding

Het doel om 5 generaties bomen in een bosplantsoenvak te hebben bereiken veel bosplantsoenvakken niet.

EGEL

DAGPAUWOOG

Omvorming vanwege boomziekte
Een deel van de beplantingen is kwetsbaar vanwege aantasting door boomziektes, of een te groot percentage soorten die daar gevoelig voor is. Denk hierbij aan de eerder genoemde essentaksterfte of de beruchte iepenziekte. Bij omvorming vanwege boomziekte wordt aangestuurd op een bredere soortendiversiteit.

Maatregelen die worden ingezet ten behoeve van omvorming:
- Dunning
- Aanplant boomlaag
- Aanplant struiklaag
- Uitheemse struiken vervangen door inheemse

4.3 TOELICHTING MAATREGELEN

Welke maatregelen worden er uitgevoerd op basis van dit beheerplan en welke randvoorwaarden worden daar aan gesteld? Voor de volgende maatregelen volgt een toelichting:
- Aanplant
- Dunning
- Afzetten struiklaag
- Verwerken (snoei)hout

Werkzaamheden worden uitgevoerd conform de Raamovereenkomst Ecologische beheer (met ingang van 2026) en conform actuele gedragscodes van Stadswerk en Gemeente Amsterdam.

4.3.1 AANPLANT

Aanplant wordt alleen uitgevoerd als het beheer gericht op de natuurlijke verjonging niet de gewenste resultaten geeft. De aanplant wordt dan uitgevoerd ten behoeve van:
- het vergroten van de soort– en leeftijdsspreiding,
- het toewerken naar de gewenste soortensamenstelling
- het herstellen van een bosplantsoenvak na omvorming of uitval van bomen door ziekten/ plagen.

Let op: Na een dunning volgt in principe geen aanplant. Dunning heeft tot doel bestaande bomen meer ruimte te geven.

Werkwijze aanplant
- Bij het aanplanten van bosplantsoen (bomen of struiken), wordt in principe geen groeiplaatsverbetering toegepast.
- Voor de aanplant wordt het sortiment gehanteerd dat aansluit bij het eindbeeld (zie pagina 30). Het formaat van het plantmateriaal is variabel. Op rustige locaties (geen betreding) wordt gebruik gemaakt van bosplantsoen (80-100 cm) of veren (>150 cm). Op intensieve locaties (betreding) worden grotere exemplaren aangeplant (16-18 cm stamomtrek of groter).
- Hanteer bij aanplant groepsgewijze menging. Dat betekent dat exemplaren van 1 soort in groepen worden aangeplant op eindbeeld. Denk daarbij aan 1 of 1,5 keer de hoogte van

een volwassen boom. Van deze werkwijze kan worden afgeweken bij onvoldoende ruimte.

4.3.2 DUNNING

De maatregel dunning bestaat uit het wegzagen van bomen uit een vak. Dit gebeurt met een bepaalde regelmaat (ca. iedere 6 jaar). In de praktijk betekent dit dat er jaarlijks in 1/6 van de vakken wordt gedund. Een dunning wordt uitgevoerd zodat bepaalde exemplaren meer ruimte krijgen. Deze zogeheten toekomstbomen worden geselecteerd op basis van de doelsoortensamenstelling van de beplanting. Zoals in hoofdstuk 1 beschreven, is dunnen feitelijk het mechanisme voor de beheerder om te kunnen sturen in soorten en diversiteit. Zonder dunning krijgen de snelste groeiers (populier, wilg) vaak de overhand en ontstaan er lange bomen met weinig takken. Daarbij zijn er soorten waar terughoudend mee moet worden omgegaan. Denk aan veldiep of hemelboom. Met een dunning kan op deze soorten worden ingegrepen.
Een dunning is ook nodig in de randen om de mantelvegetatie te kunnen behouden.

De oppervlakte bosplantsoen blijft bij dunning gelijk. Er kunnen na dunning openingen in (of aan de rand van) een bosplantsoenvak ontstaan. Deze openingen zullen in de jaren daarop worden ingenomen door de overige bomen, natuurlijke verjonging of aanplant.

Dunnen kan ook worden uitgevoerd om in te grijpen in boomsoortensamenstelling. Hierbij wordt gestuurd op de doelstelling van de procentuele samenstelling van de verschillende soorten. Bij het dunnen is het belangrijk om variatie aan te brengen in leeftijd en soort. Tijdens een dunning kunnen ook slechte of zieke bomen worden omgezaagd die vanwege veiligheidsrisico´s niet kunnen blijven staan. Bij zieke bomen wordt een uitgebreider protocol gevolgd. Ter preventie van hoge uitval door iepenziekte moet het aandeel iepen beperkt blijven tot een percentage van 10 tot 20 %,

Monumentale bomen worden nooit meegenomen in een dunning en vallen buiten dit beheerplan. Indien een monumentale boom een risico vormt welke niet op andere wijze kan worden weggenomen of niet meer te behouden is, kan kap nodig zijn. Hiervoor wordt dan een vergunning aangevraagd. Voor beheer en instandhouding van monumentale bomen is aparte aandacht. Bij de vergunningaanvraag dient een advies van de Commissie Beschermwaardige Houtopstanden als bijlage toegevoegd te worden.

Werkwijze dunning

- Het dunnen gebeurt op basis van een blesronde door een deskundige. Deze bepaalt welke bomen behouden blijven en welke verwijderd worden (zie hoofdstuk 5).
- Welke soorten en exemplaren aangewezen worden als toekomstbomen hangt af van de doelstelling die bepaald is voor het bosplantsoenvak.
- Indien de situatie dit toelaat is het wenselijk om bomen (m.u.v. iep en esdoorn) te ringen of om te lieren voor het creëren van aanwezig staand en liggend dood hout. Dit kan wanneer de boom ten minste op boomlengte afstand tot een pad of rand staat.
- Het aantal te dunnen bomen is afhankelijk van een aantal factoren, maar de deskundige beslist uiteindelijk de hoeveelheid, op basis van de doelstellingen:
  - In vakken in de stakenfase kan het wenselijk zijn om 0 tot 50 % te dunnen, gefaseerd uitgevoerd.
  - Bij vakken in de volwassen-fase is dit percentage maximaal 10 %.
  - In randen kan het aantal te dunnen bomen ook hoog zijn om de mantel te ontwikkelen of te kunnen behouden.
  - Bij ziekte is de soort en mate van aantasting bepalend voor het aantal te verwijderen bomen.

4.2.3 AFZETTEN/SNOEI STRUIKLAAG

Het afzetten van de struiklaag is het afzagen van de takken op 5-20 centimeter boven de grond. Als de struiklaag niet wordt afgezet kunnen bomen en struiken iel worden en kunnen er door natuurlijke tak-afstoting onderin geen takken meer groeien.

BUIZERD

Door de struiklaag af te zetten ontstaat variatie in structuur in het bosplantsoenvak.

- Frequentie van het afzetten van de struiklaag hangt af van de soort. Zo hoeven niet alle struikvormers te worden afgezet. Snelgroeiende en dominante soorten, zoals kornoelje, hazelaar, liguster, vlier, en verschillende cultuurvariëteiten die goed bestendig zijn tegen het afzetten kunnen met regelmaat (iedere 6 jaar) gefaseerd worden afgezet.
- Andere minder dominante soorten of soorten die minder bestand zijn tegen het afzetten, zoals meidoorn, hoeven niet afgezet te worden of incidenteel.
- Klimop wordt alleen verwijderd wanneer het een boomveiligheidscontrole bemoeilijkt.

4.3.4 VERWERKEN (SNOEI)HOUT

Vrijkomend houtig materiaal wordt zonder te versnipperen verwerkt binnen het bos(plantsoen) vak. Bij onvoldoende ruimte wordt dit in andere vakken in de stad gedaan. Soms worden de takkenrillen als schuilplaats gebruikt door dak- of thuislozen, als daardoor moet worden afgeweken van de werkwijze is overleg met de opdrachtgever nodig.

- Vrijkomend houtig materiaal wordt verwerkt in houtrillen of hopen (takken, stobben, stammen) van maximaal 1,25 meter hoog en 1,5 meter breed of blijft liggen op de bos(plantsoen)bodem. Dit gebeurt zodanig dat dit het vervolg beheer niet in de weg zit. Een deel wordt wel versnipperd om te gebruiken voor paden.
  NB: Vanwege veiligheidsmaatregelen tegen iepenziekte en roetschorsziekte moeten iep en esdoorn op een speciale manier worden verwerkt. Esdoorn mag niet in het vak worden verwerkt, van iep alleen het versnipperde hout of onbebastte stammen.
- In de parken en bij het wijkgroen buiten de ecologische structuur worden houtrillen zo veel mogelijk uit het zicht gelegd.
- De houtrillen worden zo gelegd dat er rustige zones ontstaan waar mensen en honden moeilijk kunnen komen. Dit creëert rust in de bosvakken.
- Op locaties verder van wegen en paden (meer dan 20 meter) mag er in overleg met de opdrachtgever afgeweken worden van de maximale maatvoering. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen bij gebruik van de takkenrillen door dak- of thuislozen.
- Van onveilige bomen met een diameter van 30 cm of meer worden spechtenbomen gemaakt. De maximale hoogte wordt bepaald door de afstand tot weg- of padrand minus 2 meter.

4.3.5 BOOMVEILIGHEID

De gemeente heeft als eigenaar een zorgplicht om gevaarlijke situaties door bomen in de openbare ruimte te voorkomen. Daarom worden bomen in bosplantsoenen periodiek gecontroleerd, met

extra aandacht voor locaties langs paden, wegen en speelplekken. Bomen langs paden, wegen, speelplaatsen en andere drukbezochte plekken worden periodiek visueel gecontroleerd volgens de BVC-methode (BoomVeiligheidsControle).
In lage-risicozones, waar nauwelijks betreding plaatsvindt, kan dood hout en staand dood hout behouden blijven vanwege de ecologische waarde.

Constateringen en maatregelen, zoals snoei of verwijdering, worden zorgvuldig vastgelegd zodat de zorgplicht aantoonbaar wordt nagekomen.

4.3.6 MAAIEN VAN DE ZOOM

De zoomvegetatie wordt gefaseerd gemaaid om een gevarieerde structuur en hoge natuurwaarde te behouden. Het maaibeheer gebeurt in stroken. Jaarlijks wordt één derde van de strook gemaaid, zodat de volledige zoom in een cyclus van drie jaar wordt onderhouden.

Op plaatsen waar zich veel brandnetels of distels ontwikkelen, kan de maaifrequentie lokaal worden opgevoerd. Hierbij blijft echter steeds een deel van deze soorten staan, vanwege hun grote waarde als voedsel- en waardplant voor onder andere vlinders.

Het maaisel blijft circa vier dagen liggen, zodat zaden de kans krijgen uit te vallen en de zaadvoorraad in de bodem wordt versterkt. Aansluitend wordt het maaisel verwijderd.

Het maaien vindt plaats in de nazomer. Eenmaal gekozen maaitijdstip wordt zoveel mogelijk jaarlijks aangehouden om de continuïteit in de vegetatieontwikkeling te waarborgen.

4.3.7 ONGEWENSTE SOORTEN VERWIJDEREN

Om dominantie van uitheemse of anderzijds ongewenste soorten te voorkomen wordt er tijdens de schouw gecontroleerd op ongewenste soorten.

Het gaat om soorten die op de unielijst van Europese Exotenverordening gaan, soorten op de Noord-Hollandse exotenlijst en andere ongewenste soorten.
Voor de exoten die op de unielijst staan gelden strikte regels. Overheden zijn verplicht om maatregelen te nemen om verspreiding te voorkomen en de soort te bestrijden.

- Unielijstsoorten van de EU-exotenverordening: hemelboom, gewone gunnera, Japanse duizendknoop, reuzenbalsemien, reuzenberenklauw
- Noord-Hollandse exotenlijst: Amerikaanse vogelkers, appelbes, cotoneaster, cranberry, mahonie, rimpelroos.
- Andere ongewenste soorten met invasief karakter: buxus kamperfoelie, Canadese kornoelje, kaukasische vleugelnoot.

Zie Bijlage 5 voor een visueel overzicht.

BUNZING

Braam kent daarbij een licht invasief karakter en mag niet voorkomen in de zoom. In de mantel mag tot 25 % braam voorkomen, mits het in groepen voorkomt.

4.3.8 MAATREGELEN NABIJ WATER

Om een goede waterkwaliteit te behouden of te stimuleren worden er extra maatregelen voor werken nabij watergangen opgenomen. Door deze maatregelen wordt invulling gegeven aan de Kaderrichtlijn Water (KRW).

- Maaisel en bladeren worden verwijderd en afgevoerd om te voorkomen dat dit organisch afval in het oppervlaktewater terechtkomt en eutrofiering veroorzaakt.
- Het merendeel van de verhangende takken boven het oppervlaktewater worden verwijderd om bladval en schaduwwerking tegen te gaan, waarbij gefaseerd wordt gewerkt en rekening wordt gehouden met de aanwezige flora en fauna. Zo blijven enkele stevige takken behouden om vissende soorten als ijsvogel te stimuleren.
- Er wordt een doelbewuste licht/schaduwgradiënt opgesteld voor bosplantsoenen langs het water. Het Waterschap streeft naar meer openheid in de bosplantsoenen in de eerste 3-5 meter vanaf de waterlijn. Deze maatregel draagt significant bij aan ontwikkeling van emerse en oeverplanten wat bijdraagt aan de waterkwaliteit en biodiversiteit.
- Het uitdunnen aan de waterzijde (selectief wegnemen van kroonprojecties boven open water) wordt geprioritiseerd en verjonging verder landinwaarts wordt gestimuleerd. Zo blijft de bosstructuur intact, maar worden schaduw en bladval naar het water beperkt.
- Een geleidelijke overgang van de oever naar de bosplantsoenen is belangrijk en wordt toegevoegd aan de monitoringschecklist. Een oever vol met bomen is niet goed voor de waterkwaliteit.
- Er wordt extra aandacht geschonken aan de stabiliteit van bomen in de natste zones langs het water. Bomen langs water hebben een verhoogd risico op wortelrot wat tot instabiele en omvallende bomen kan leiden.

4.4 JAAR VAN UITVOERING

Voor het beheer wordt een beheercyclus van 6 jaar gehanteerd. Dat betekent dat in ieder vak eens in de 6 jaar in meer of mindere mate dunning of andere beheermaatregelen aan de orde zijn. Naar aanleiding van de inventarisaties in maart 2025 is bepaald welke locaties op korte termijn (2026-2027), midden (2028-2029) of op langere termijn (2029-2030) aan de beurt zijn.

Voor deze prioritering zijn de volgende punten bepalend geweest (op volgorde van belangrijkheid):

1. Soortendiversiteit en gevoelige soorten: >50% van het vak bestaat uit kwetsbare soorten en/of er zijn minder dan 3 boomsoorten aanwezig die beschreven zijn de doelstellingen in hoofdstuk 3.
2. Er is een beperkte leeftijdsspreiding aanwezig, het bosplantsoenvak is daarmee ook kwetsbaarder voor ziektes en plagen.

Effect hiervan is dat bosplantsoenvakken met een beperkte soortensamenstelling in de beheerplanning naar voren worden gehaald, vervolgens locaties ten aanzien van leeftijdsspreiding.

HOOFDSTUK 5:

JAARLIJKSE WERKWIJZE

In de voorgaande hoofdstukken is beschreven welke uitgangspunten er zijn voor het beheer van de 656 bosplantsoenvakken. Ook is er een overzicht gemaakt waarin voor de periode 2026-2030 is aangegeven welke locaties wanneer aan de beurt zijn. In dit hoofdstuk vindt u een beschrijving van de jaarlijkse aanpak voor het beheer van de bosplantsoenvakken. Welke stappen moeten worden doorlopen?

JAARLIJKSE WERKWIJZE			
	Periode	**Onderdelen**	**Actiehouders**
Voorbereiding	Februari	1. Locaties selecteren	Teammanager GFF
	Februari	2. Basis van maatregelpakket formuleren	Teammanager GFF, werkvoorbereider, Vakspecialist / BATter
	Maart - juni	3. Maatregelentoets en ecologische beoordeling	Coördinator eigen dienst, Ecologisch toezichthouder
	April - juni	4. Ecologische beoordeling	Ecologisch medewerker, Ecologisch adviseur
Uitvoering	Juli	5. Informeren van externe stakeholders	Communicatieadviseur stadsdeel, Communicatiespecialist V&OR
	Juli	6. Informeren uitvoerder	Coördinator eigen dienst, Directievoerder
	Half oktober - half maart	7. Uitvoering	Coördinator eigen dienst, Aannemer
		8. Toezicht en registratie	Coördinator eigen dienst, Ecologisch toezichthouder
Evaluatie	Januari	9. Evaluatie	Initiatief door Teammanager GFF

1. LOCATIES SELECTEREN

VOORBEREIDINGSFASE

AANPAK	
Resultaat	Overzicht met beheerlocaties voor dit jaar.
SW Groenteam Teammanager GFF	Documenten en databeheersysteem raadplegen middels bureaustudie.
SW D&T Teammanager GFF	Documenten en databeheersysteem raadplegen middels bureaustudie.
V&OR Groen	

TE BEANTWOORDEN VRAGEN

- Welke locaties staan op de planning dit jaar?
- Welke locaties zijn nog over van vorig jaar?
- Zijn er prioriteiten bijgekomen op basis van meldingen?
- Zijn er prioriteiten bijgekomen op basis van kevertellingen iepziekte of nazorg van brandhaarden iepziekte?
- Zijn er aanpassingen nodig vanwege 'werk-met-werk' voor grotere projecten?

BENODIGDE DOCUMENTEN

- Beheerplan
- Beheerkaarten met voorgenomen beheerareaal (eigen dienst en D&T)
- Evaluatiedocument vorig jaar
- Overzicht meldingen BPL

2. BASIS MAATREGELPAKKET

VOORBEREIDINGSFASE BASIS MAATREGELENPAKKET

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	Basis maatregelpakket, met daarin per locatie: • Voorgenomen werkzaamheden & planning • Eventueel betrokken stakeholders intern • Eventueel betrokken stakeholders extern incl. contactgegevens & belang	▪ Zijn er dubbelingen of tegenstrijdigheden met bijvoorbeeld beheerplan parken? ▪ Is er sprake van een bijzondere status (bijvoorbeeld erfgoedstatus, kaalslag door ziekte of droogte)? ▪ Welke maatregelen staan er per locatie in H4 Beheerplan? ▪ Welke doelen staan er per locatie in H4 Beheerplan? ▪ Zijn er projecten of gevoeligheden waarmee op locatieniveau rekening gehouden moet worden? ▪ Zijn er collega's of bewoners(groepen) die dit jaar voor specifieke locatie(s) betrokken moeten worden?
SW Groenteam Teammanager GFF (i.sm. gebiedsbeheerder, gebiedsmakelaar) **SW D&T** Teammanager GFF (i.s.m. gebiedsbeheerder, gebiedsmakelaar en directievoerder)	Stakeholderanalyse en basis maatregelpakket bepalen middels bureaustudie.	**BENODIGDE DOCUMENTEN** ▪ Beheerplan ▪ Basis projectgebied (uit stap 1) incl. doelen en maatregelen uit beheervisie ▪ Indien aanwezig: resultaten & aanbevelingen M&I Ecologie
V&OR Groen Vakspecialist / BATter	Toets op basis maatregelpakket en check met UP GO/VV/HI van dat jaar.	

3. MAATREGELTOETS EN ECOLOGISCHE BEOORDELING

UITVOERINGSFASE

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	• Specifiek (offreerbaar) maatregelpakket per BPL-vak geregistreerd in databeheersysteem • Geblesste bomen voor a) dunnen en b) snoeien • Overdracht (eventueel) overzicht met specifiek maatregelpakket per BPL-vak voor GO/VV	▪ Welke maatregelen DO moeten worden uitgevoerd? Incl. hoeveelheden, stamomtrek, planning, soortkeuze nieuwe aanplant etc. ▪ Moeten er maatregelen GO/VV worden uitgevoerd (bijv. weghalen boom met boomID)?

SW Groenteam
Coördinator eigen dienst
SW D&T
Toezichthouder eco
 	
(Waar aanvullende of specifieke bomenkennis nodig is i.s.m. boomadviseur.)
	Veldwerk:
	• Registratie uit te voeren maatregelen
	• Bomen blessen
	  • 2 verschillende kleuren voor dunning of snoei
	  • 3 stippen voor esdoorns
	  • 2 stippen voor iepen
	  • 1 stip voor overige boomsoorten
	De vakken waar omgevingsmanagement nodig is (zie stap 2) in maart bezoeken, de rest daarna.
		BENODIGDE DOCUMENTEN
		▪ Basis maatregelpakket (uit stap 2) inclusief doelen uit beheervisie.

V&OR Groen Programmeur	GO/VV overnemen in programmeercyclus.	

VOORBEREIDINGSFASE BASIS MAATREGELENPAKKET	4. ECOLOGISCHE BEOORDELING		
	AANPAK		**TE BEANTWOORDEN VRAGEN**
	Resultaat	• Registratie quickscan ecologie met opgenomen voor-/ nazorgmaatregelen. • Eventueel voorstel aanpassing maatregelpakket.	▪ Zijn er op de beheerlocaties beschermde soorten aangetroffen? ▪ Kunnen de voorgestelde maatregelen & planning doorgang vinden? ▪ Zijn er aanvullende maatregelen nodig? ▪ Zijn er kansen ter versterking van de biodiversiteit?

	SW Groenteam
	Coördinator eigen dienst, eventueel i.s.m. boomadviseur.
	SW D&T
	Ecologische adviseur aannemer met minimaal Wnb niveau 2
	
	Directievoerder geeft akkoord op aanpassing maatregel
		• Bureaustudie waargenomen soorten.
		  • veldbezoek om soorten uit te sluiten / aanwezigheid te bepalen
		  • indien nodig aanvullend onderzoek uitzetten
		  • eventueel aanpassing op maatregelpakket.
		De vakken waar omgevingsmanagement nodig is (zie stap 2) in april bezoeken
			BENODIGDE DOCUMENTEN
			▪ Indien aanwezig (zie stap 2): resultaten soortenonderzoek M&I Ecologie
			▪ Waarnemingen in NDFF via account Amsterdam
			▪ Gedragscode Soortbescherming Gemeenten van Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland, laatste versie
			▪ Amsterdamse gedragscode flora & fauna, laatste versie

	V&OR Groen Vakspecialist / BATter		

5. INFORMEREN STAKEHOLDERS EXTERN

UITVOERING BASIS MAATREGELENPAKKET

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	• Standaard bericht op Stadsdeel Actueel-site en huis-aan-huis-blad over de uitvoering van het beheerplan met kaart van de werklocaties • Uitvoeren van eventueel aanvullende communicatie, zie stap 2	▪ Welke gevoeligheden spelen er op de in stap 2 bepaalde locaties waar aanvullend omgevingsmanagement nodig is?
SW Groenteam Communicatieadviseur Stadsdeel **SW D&T** Communicatieadviseur Stadsdeel	• Opdracht geven tot plaatsen persbericht. • Organisatie evt. wandeling en toelichting werkzaamheden / beheervisie	**BENODIGDE DOCUMENTEN** ▪ Communicatiekalender
V&OR Groen Communicatieadviseur V&OR	Afstemming communicatiekalender en screening tekst waar nodig	

6 INFORMEREN UITVOERDER

VOORBEREIDINGSFASE BASIS MAATREGELENPAKKET

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	(Deel)opdracht tot uitvoering is gegeven.	▪ Standaard werkvoorbereidingsvragen
SW Groenteam Coördinator eigen dienst **SW D&T** Directievoerder	• Opdracht besproken in regulier overleg met uitvoerder(s) • Optioneel: veldbezoek(en) met uitvoerder(s) • Bij aannemer: beoordelen offerte	**BENODIGDE DOCUMENTEN** ▪ ROK Ecologisch Beheer
V&OR Groen		

7. UITVOERING

UITVOERING BASIS MAATREGELENPAKKET

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	Uitgevoerd maatregelpakket en registratie afwijkingen.	▪ Standaard werkvoorbereidingsvragen
SW Groenteam Coördinator eigen dienst **SW D&T** Aannemer	• Voortgang en eventuele afwijkingen bespreken in regulier overleg met uitvoerder(s) • Bij aannemer: controle op eisen ROK Ecologische Beheer	**BENODIGDE DOCUMENTEN** ▪ ROK Ecologisch Beheer ▪ (Deel)opdracht
V&OR Groen Communicatieadviseur V&OR		

8. TOEZICHT EN REGISTRATIE

UITVOERING BASIS MAATREGELENPAKKET

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	Goedkeuring op uitvoering en registratie	In januari: kan het restant van de werkvoorraad nog uitgevoerd worden, of moet het overgeheveld worden naar het nieuwe jaar? Zo ja, met welke prioriteit?
SW Groenteam **Coördinator eigen dienst** **SW D&T** Toezichthouder eco, eventueel ondersteund door toezichthouder bomen	• Toezichthouden op correcte uitvoering werkzaamheden • Controle op correcte registratie werkzaamheden • Wel/geen akkoord uitvoering registreren	**BENODIGDE DOCUMENTEN** ▪ ROK Ecologisch Beheer ▪ (Deel)opdracht
V&OR Groen		

9. EVALUATIE

EVALUATIE BASIS MAATREGELENPAKKET

AANPAK		TE BEANTWOORDEN VRAGEN
Resultaat	Evaluatiedocument met eventuele aanbevelingen voor: • Werkvoorraad nieuwe jaar • Werkwijze nieuwe jaar • Actualisatie nieuwe beheerplan t.z.t. • Aanpassingen GISIB	Onder andere: ▪ Is er bij de uitvoering afgeweken van de beoogde aanpak of planning? Zo ja, welke afwijkingen zijn dit en wat is hiervoor de aanleiding? Zo ja, geeft dit aanleiding voor aanpassing in een actualisatie van het beheerplan ▪ Is er binnen het budget gebleven? Zo nee, wat is hiervoor de aanleiding? Wat betekent dit voor de beheerstrategie? Per vak / buurt / stadsdeel? ▪ Zijn er vakken niet doorgegaan en schuiven die door naar volgend jaar? Wat betekent dat voor de werkvoorraad van volgend jaar?
SW Groenteam **SW D&T** Initiatief door teammanager GFF. D&T, werkvoorbereider, coördinator eigen dienst, boomadviseur, vakspecialist Optioneel: adviseur eco	• Organisatie evaluatie • Opstellen concept evaluatiedocument & feedback opvragen • Opstellen definitief en uitzetten actielijst / aanbevelingen.	**BENODIGDE DOCUMENTEN** ▪ Export GXXXX van de uitgevoerde vakken. ▪ Export GXXXX van de nieuwe werkvoorraad (stap 1).
V&OR Groen Vakspecialist / BATter	Voorbereiding op V&OR thema's	

BRONNEN EN BIJLAGEN

BRONNENLIJST

DG Groep. (2025). Kostenmodel Groen: Werkpakketten. DG Groep.
Gemeente Amsterdam. (2020). Groenvisie 2020–2050: Een leefbare stad voor mens en dier. Gemeente Amsterdam.
Gemeente Amsterdam. (2011). Structuurvisie Amsterdam 2040: Economisch sterk en duurzaam. Gemeente Amsterdam. | De Structuurvisie Amsterdam 2040 is inmiddels vervangen door de Omgevingsvisie Amsterdam 2050, met uitzondering van de beleidsregels voor de Hoofdgroenstructuur.
Gemeente Amsterdam. (2012). Ecologische structuur Amsterdam. Gemeente Amsterdam.
Gemeente Amsterdam. (2022, april 6). Amsterdamse gedragscode flora & fauna. Gemeente Amsterdam.
Gemeente Amsterdam. (2024). Puccinimethode – Handboek Groen. Gemeente Amsterdam.
Gemeente Amsterdam. (2025). Plan Biodiversiteit 2025-2030. Gemeente Amsterdam.
Stadswerk Nederland. (2025). Gedragscode soortbescherming gemeenten 2025. Stadswerk Nederland.
Wageningen University & Research. (z.d.). Hoeveel dood hout is optimaal? Wageningen University & Research.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Inventarisatiemethodiek
Bijlage 2: Beleid en wetgeving
Bijlage 3: Werkwijze iepen vellen
Bijlage 4: Protocol Japanse duizendknoop
Bijlage 5: Invasieve exoten in beeld
Bijlage 6: Kwaliteitseisen van natuurbeheertypen uit plan biodiversiteit
Bijlage 7: Uitvoeringsjaarkaart
Bijlage 8: Visiekaart

BIJLAGE 1: INVENTARISATIEMETHODIEK

FORMULIER INVENTARISATIE BOSPLANTSOENVAKKEN			
Boomsoort 1	(keuzenlijst boomsoorten)	% bs 1	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100
Boomsoort 2	(keuzenlijst boomsoorten)	% bs 2	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100
Boomsoort 3	(keuzenlijst boomsoorten)	% bs 3	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100
Boomsoort 4	(keuzenlijst boomsoorten)	% bs 4	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100
Boomsoort 5		% bs 5	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100
DBH hoofdboomsoort 1	0-10 / 10-20 / 20-30 / …etc / 100+		
DBH hoofdboomsoort 2	0-10 / 10-20 / 20-30 / …etc / 100+		
Invasieve exoten	Soort en percentage bedekking		
Boomlaag %	0-20 / 20-30 / 30-50 / 50-100 / >100		
Struiklaag %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Kruidlaag %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Braam %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Jonge fase %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Stakenfase %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Boomfase %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Aftakelingsfase %	0-20 / 20-40 / 40-60 / 60-80 / 80-100		
Toegankelijkheid	geen / rand / paden / deels toegankelijk / zeer toegankelijk		
Beheerstatus	aanvaard/regulier/achterstallig/verwaarloosd		

Gebreken overig			
○	Essentaksterfte	○	Klimop overwoekerend
○	Gevaarlijk dood hout	○	Gevaarlijke bomen
○	Te laag hangende tak(ken)	○	Scheefstand kiepend
○	Hinderlijk wortelopslag	○	Gebreken overig :

Maatregel			
○	Snoei dood hout	○	Aanplant boomlaag
○	Dunnen boomlaag	○	Aanplant struiklaag
○	Afzetten struiklaag	○	Opsnoeien rand
○	Omvorming ivm ziekte	○	Snoei boomlaag
○	Omvorming ivm diversiteit	○	Snoei struiklaag
○	Omvorming ivm leeftijd	○	Bodemverbetering
○	Omvorming ivm renovatie	○	Dunning slechte/zieke bomen
Prioriteit		hoog (binnen 1 jaar) / middel (1-3 jaar) / laag (3-6 jaar) / geen	

Opmerking	

BIJLAGE 2: WET- EN REGELGEVING

Thematiek	Categorie	Effect op bosplantsoen Amsterdam Zuidoost
Europa		
Natura2000	Wet	N.v.t.
Nederland		
Omgevingswet	Wet	Bestendig beheer/gedragscode
Gedragscode soortbescherming gemeenten Stadwerk	Beleid	Bestendig beheer/gedragscode
Zorgplicht	Wet	Boomveiligheid, zie gemeente Amsterdam inspectiekader
Provincie Noord-Holland		
Natuurnetwerk Nederland	Beleid	N.v.t.
Omgevingsverordening	Beleid	Bijzondere provinciale landschappen Vechtstreek Noord
Beleid invasieve exoten	Beleid	Aanpak voor het beheersen of bestrijden van invasieve exoten
Gemeente Amsterdam		
Algemene plaatselijke verordening (APV) Amsterdam	Wet	Vooral van belang indien er zieke iepen aanwezig zijn. Bij aangepaste iepen kan gekapt worden zonder vergunning.
Bomenverordening	Wet	Diverse effecten, waaronder de noodzakelijkheid van het opstellen van een beheerplan alvorens vergunningsvrij tot dunning over te kunnen gaan.
Kapvergunning	Wet	Voor te kappen bomen moet een omgevingsvergunning aangevraagd worden, tenzij het onderhoud aan de beplantingen betreft dat volgt uit een vastgesteld beheerplan.
Inspectiekader	Beleid	Vanuit het inspectiekader volgt de aanpak voor boomveiligheidsbeoordeling.
Amsterdamse gedragscode flora en fauna	Beleid	Dit is een aanvulling op de "Gedragscode soortbescherming gemeenten" van Stadswerk.
Protocol Japanse duizendknoop	Beleid	Werkwijze hoe om te gaan met Japanse duizendknoop. Zie bijlage 4.
Protocol werkwijze vellen iepen	Beleid	Werkwijze hoe iepen geveld dienen te worden.
Structuurvisie 2040 (2011)	Beleid	Bosplantsoen is een drager van de groene waarden binnen gemeente Amsterdam. De structuurvisie wijst op het belang van uitgekiend beheer vanwege toenemende waarde van het groen in de stad.

Hoofdgroenstructuur (HGS)	Beleid	De HGS is een ruimtelijke uitwerking van de structuurvisie. Veel bosplantsoen ligt binnen de HGS. Dit onderstreept het belang van duurzame instandhouding.
Hoofdboomstructuur (HBS)	Beleid	De HBS heeft randvoorwaarden voor groeiplaatsinrichting. Bij aanplant en vervanging van bomen binnen de HBS geldt een groeiplaatsverbetering van 25-40m^3 doorwortelbare ruimte. De stamomtrek van de te planten boom is minimaal 25-30 cm. Voor de HBS zijn soorten vastgesteld.
Groenvisie	Beleid	Groene, groenblauwe verbindingen en park(gebieden) vormen de dragers van natuurwaarden.
Ecologische Structuur Amsterdam	Beleid	Voor bosplantsoen binnen ESA geldt: 100 % inheems plantmateriaal, natuurlijk plantverband, afstand tot de waterlijn. M&I Ecologie kent een aanpak voor het verbeteren van de biodiversiteit binnen de ESA. NEN kent een aanpak voor het verhelpen van gebreken.
Handboek Groen	Beleid	Beleidsmatige principes en beste voorbeelden vertaald naar lijsten voor beplantingen, voorschriften en eigenschappen met het doel samenhang te creëren in het groen.
Stadsdeel Zuidoost		
Beheerplan Zuidoost	Beleid	Kostenmodel Groen-werkpakketten, bij afwijking van aanpak als beschreven in Beheerplan Zuidoost werkpakketten bijstellen. De visie waarop dit beheer is geënt is sterk gericht op schoon, heel en veilig.
Programma Groen en Blauw Zuidoost 2030 (2010)	Beleid	Het programma gaat in op de eenvormigheid die in de loop der jaren ontstaan is in bosplantsoenen en de ambitie om de visuele en ecologische kwaliteit te verhogen.
Het Masterplan Zuidoost (2021)	Beleid	Het plan benoemt de ambitie (2.11) om de openbare ruimte kwalitatief te verbeteren. Een beheerplan voor de bosplantsoenen sluit daardoor naadloos aan op deze ambitie.
Rapport Natuurinclusief Zuidoost (2022)	Beleid	Het rapport doet aanbevelingen voor het beheer. Al deze aanbevelingen zijn in het beheerplan terug te vinden.
Locatiegericht		
Visie Nelson Mandelapark	Beleid	Locatiespecifieke beheerdoelen
Beheerplan Bijlmerwijde	Beleid	Locatiespecifieke maatregelen en beheerdoelen

BIJLAGE 3: WERKWIJZE IEPEN VELLEN

Het Werkprotocol vellen iepen is van toepassing op zowel zieke als om andere redenen te vellen iepen. Het is een praktische uitwerking van de regels in de APV en het Handhavingsprotocol Iepenziekte.

• Alle te vellen iepen dienen voorafgaand aan de werkzaamheden gemarkeerd te worden met rood/wit iepenlint. In bosplantsoen en bij dunningen is de werkwijze 2 stippen verticaal op 130 cm hoogte met spuitbusverf.
• Bij alle werkzaamheden aan iepen is het noodzakelijk om tijdens uitvoering op naleving van dit protocol te controleren en om na afloop van het werk het gehele werkterrein te inspecteren op achtergebleven hout en de afwerking van de stobben.

Na constatering iepziekte dient, conform de Algemene Plaatselijke Verordening, de iep binnen 10 werkdagen geveld te worden. Dit geldt ook voor broedbomen en preventief te kappen iepen.

Voor alle te vellen iepen geldt:
• Al het vrijkomende iepenhout moet ter plekke, direct te worden ontbast of versnipperd.
• Zaag de stobben maximaal 4 cm boven het maaiveld af.
• Ontbast de stobben volledig tot onder het maaiveld.
• Er mag 's avonds en in het weekend geen iepenhout met bast blijven liggen.
• Er mogen 's avonds en in het weekend geen grote hopen snippers blijven liggen.
• Ontsmet al het gereedschap na afloop van de werkzaamheden met bijvoorbeeld spiritus.

Iepen in straten en lanen:
• Indien ook opdracht is gegeven voor het vellen van bomen naast een zieke iep: verwijder als eerste de gezonde iepen en als laatste de zieke iep
• Verwijder de stobben zo spoedig mogelijk na het rooien.
• Een geul als barrière om wortelcontact met gezonde iepen te voorkomen moet tot minimaal 30 cm in het grondwater worden ontgraven en alle wortelcontact met de eerstvolgende gezonde iep moet worden doorbroken.

Iepen in bosvakken:
• Een geul als barrière om wortelcontact met gezonde iepen te voorkomen moet tot minimaal 30 cm in het grondwater worden ontgraven en ruim rondom een zieke iep om de schimmel binnen te sluiten.
• Bij het vellen van iepen in een bufferzone worden eerst de gezonde iepen, dan pas de zieke iepen geveld.
• Verwijder jonge opslag in de bufferzone. Dit kan door middel van uittrekken of door te ontgraven met een kraantje, afhankelijk van de situatie.
• In bossen en groenstroken mogen snippers en losse stukken bast achterblijven mits in een dunne laag van maximaal 5 cm dik uitgespreid 0f verwerkt in paden. Niet op hopen storten. Geen laag houtsnippers aanbrengen waar flora verstoord kan worden.
• Het ontbaste iepenhout mag blijven liggen of voor andere doeleinden gebruikt worden.

Toelichting werkinstructie

Voorbereiding opdrachtgever
- Bespreek deze instructie voor de start van het werk met de aannemer.
- Schouw het terrein voor aanvang op aanwezigheid van JDK.
- Markeer de besmette stukken grond duidelijk zichtbaar incl. 3 meter rondom de groeiplaats i.v.m. diep- en vergroeiende wortels.

Voorbereiding aannemer
- Iedereen die in het gebied werkt moet op de hoogte worden gebracht van de inhoud en eisen uit deze instructie (bijvoorbeeld in een werkoverleg).
- Meld aantreffen van JDK-groeiplaatsen altijd bij uw gemeentelijk contactpersoon.
- Alleen noodzakelijk materieel en personen toelaten in besmet gebied.
- Bij werkzaamheden die langer duren dan 1 dag: het terrein ontoegankelijk maken (bijvoorbeeld door het plaatsen van bouwhekken).

Tijdens de uitvoering
- Meld aantreffen van (nieuwe) JDK-groeiplaatsen altijd bij uw leidinggevende.
- Stengels nooit maaien, alleen handmatig afknippen waar nodig en apart verzamelen.
- Graafmachines (zoveel mogelijk) op dik folie en buiten JDK-besmet gebied plaatsen om inrijden van plantresten te voorkomen.
- Houd het werkgebied zo klein mogelijk om verdere verspreiding te voorkomen.
- Geen tussentijdse opslag: grond direct opladen.
- Verspreid geen besmette grond of plantresten.
- Al het gebruikte materieel (graafmiddelen, banden, traptreden, schoenzolen, kleding etc.) schoonmaken voordat het terrein verlaten wordt (bijvoorbeeld met stoffer of bezem).

Grondtransport en leverantie
- Vrijgekomen en af te voeren besmette grond en/of plantresten altijd afgedekt vervoeren.
- Af te voeren besmette grond alleen aanbieden bij een BVOR-erkende verwerker, of aanbieden voor thermische reiniging.
- Altijd vermelden op transport- en stortbonnen dat het JDK-besmette grond betreft.
- Aan te voeren grond dient aantoonbaar vrij te zijn van JDK (verklaring beheerder en controle brongebied).
- Geen retourvrachten zonder tussentijdse reiniging van de bak.

LET OP!
Wortels en plantresten mogen absoluut niet bij het groenafval!

Op amsterdam.nl/bodem is meer informatie te vinden over de duizendknoop. De groeiplaatsen houdt de gemeente bij via maps.amsterdam.nl/duizendknoop

Gemeente Amsterdam

Uitgraven Japanse duizendknoop*

Aannemers-instructie voor het verwijderen en zorgvuldig omgaan met groeiplaatsen

* Deze instructie geldt ook voor de Boheemse en Sachalinse duizendknoop

Aannemers-instructie voor het uitgraven van de Japanse duizendknoop

De Japanse duizendknoop veroorzaakt schade en overlast. De plant verspreidt zich erg snel door grondverzet. Het uitgraven van de groeiplaatsen moet daarom heel zorgvuldig gebeuren. Deze instructie legt de werkwijze van de gemeente Amsterdam uit.

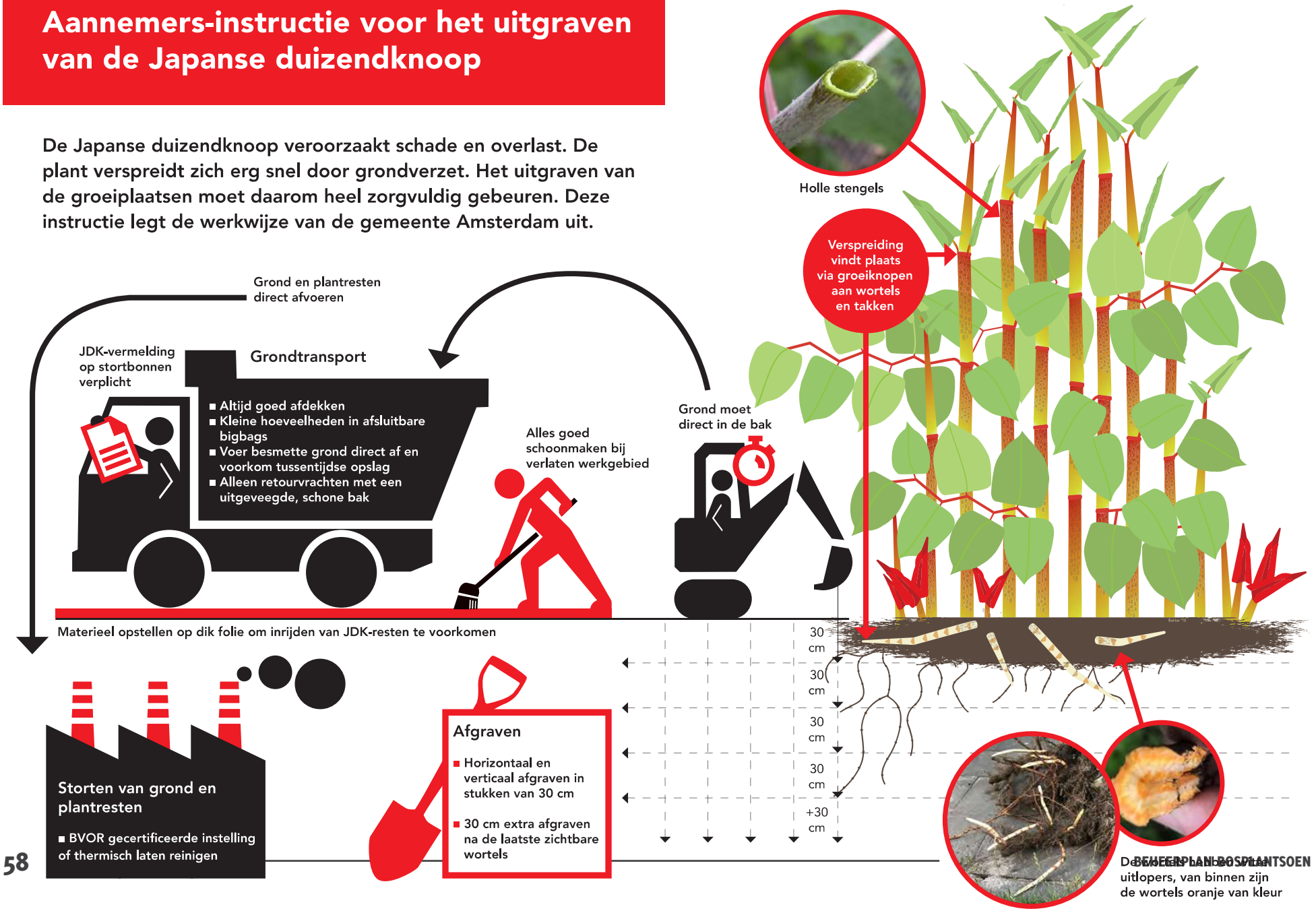

BIJLAGE 5.1: UNIELIJSTSOORTEN EU-EXOTENVERORDENING

JAPANSE DUIZENDKNOOP

HEMELBOOM

REUZENBALSEMIEN

REUZENBERENKLAUW

GEWONE GUNNERA

ZIJDEPLANT

BIJLAGE 5.2: NOORD-HOLLANDSE EXOTENLIJST

APPELBES

CRANBERRY

MAHONIE

AMERIKAANSE VOGELKERS

RIMPELROOS

COTONEASTER

BIJLAGE 5.3: ONGEWENSTE SOORTEN MET INVASIEF KARAKTER

BUXUS KAMPERFOELIE

KAUKASISCHE VLEUGELNOOT

CANADESE KORNOELJE

BIJLAGE 6.1: KWALITEITSEISEN VAN NATUURBEHEERTYPEN UIT PLAN BIODIVERSITEIT

Bos en bosplantsoen

Beleidsactiviteit	Beleidsprestatie	Parameter	Score: aantal punten per parameter		
			Hoog: 5	Gem: 3	Laag: 0
Mantelzoom					
DO	Lengte mantelzoom Is er een mantelzoomvegetatie aanwezig?	Percentage van de bosrandlengte waar op de zonzijde (ZO, Z en ZW) een zoom-mantelvegetatie aanwezig is.	>80%	40-80%	<40%
DO	Breedte zoom smal profiel Is de zoom voldoende breed?	Gemiddelde breedte van de zoomvegetatie, indien er weinig ruimte is.	>5 m	1,5-5 m	<1,5 m
DO	Breedte zoom breed profiel Is de zoom voldoende breed?	Gemiddelde breedte van de zoomvegetatie, indien er veel ruimte is.	>7 m	5-7 m	<5 m
DO	Breedte mantel smal profiel Is de mantel voldoende breed?	Gemiddelde breedte van de mantel vegetatie	>15 m	5-15 m	<5 m
DO	Breedte mantel breed profiel Is de mantel voldoende breed?	Gemiddelde breedte van de mantel vegetatie	>21 m	15-21 m	<3 m
DO	Verticale structuur mantelzoom Is de zoom-mantel in een golvende lijn?	Percentage van zoom-mantel met inhammen en een golvende lijn.	90-100%	80-90%	<80%
DO	Verbossing zoom Wordt de zoom vaak genoeg gemaaid?	Percentage van het oppervlak van de zoom met struiken en/of bomen of boomopslag.	<10%	10-20%	>20%
DO	Verbossing mantel Wordt de mantel vaak genoeg gemaaid?	Percentage van het oppervlak van de mantel met bomen of boomopslag.	<20%	20-30%	>30%
DO	Storingskruiden Wordt het maaisel in de zoom afgevoerd?	Percentage van zoom met storingskruiden (brandnetel, braam, kleefkruid, haagwinde).	<20%	20-30%	> 30%
DO	Gefaseerd beheer zoom Wordt er gefaseerd gemaaid zodat in de winter een deel voor dieren blijft staan?	Percentage van het oppervlak van de zoom waar in de winter vegetatie overblijft.	>30%	10-30%	<10%
Subtotaal zoom-mantel	De punten van de parameters worden bij elkaar opgeteld.				
Kern					
IR DO	Gemengd bos Bestaat het bos naast de hoofdboomsoort voor meer dan 20 procent uit andere soorten?	Percentage van oppervlakte waar naast de hoofdboomsoort minimaal 20% van de kroonbedekking bestaat uit een minimaal vier andere boomsoort(en). Uitzondering beukenbos.	>80%	60-80%	<60%
DO	Open plekken Zijn er open plekken of plekken met struweel? Dit wordt niet beoordeeld in bosplantsoenen <10 ha	Percentage van oppervlakte waar zich een open plek in het bos bevindt (minimaal 5 are, 25 meter doorsnede), bedekt met struweel of jonge bomen (tot maximaal 6 meter hoog).	>10%	5-10%	<5%

Beleidsactiviteit	Beleidsprestatie	Parameter	Score: aantal punten per parameter		
DO	Gelaagd bos Is er bij bossen in de volwassen- & aftakelingsfase een tweede boomlaag of struiklaag?	Percentage van oppervlakte waar een tweede boomlaag aanwezig is van minimaal 6 meter hoog (minimale bedekking 25%) en/of een struiklaag van 1,5-6 meter hoog (minimale bedekking 25%).	>40%	20-40%	<20%
DO	Dikke dode bomen Zijn er in bossen in de volwassen- & aftakelingsfase voldoende dikke dode bomen?	Aantal m^3 dood hout dat in het bosvak ligt (buiten de veiligheidszone) in de vorm van dikke (30 cm dbh) liggende en dode stammen.	>30 m^3	20-30 m^3	>20 m^3
DO	Dikke levende bomen Zijn er in bossen in de volwassen- & aftakelingsfase voldoende dikke levende bomen? Dit wordt niet beoordeeld in bosplantsoenen <10 ha	Percentage van oppervlak met minimaal 8 dikke (diameter >50 cm op borsthoogte) levende bomen per hectare.	>40%	20-40%	<20%
IR DO	Europees bos (inheems) Bestaat het bos voornamelijk uit in Europa inheemse boomsoorten?	Percentage van de kroonbedekking die uit inheemse soorten bestaat. Binnen de AES is het streefbeeld 100% inheems. Buiten de AES ten minste 80%	>90%	80-90%	<80%
DO	Takkenrillen Blijft snoei- of stormhout in het bos?	Vrijkomend houtig materiaal wordt in bosvak verwerkt verspreid op de bosbodem en in takkenrillen (minimaal 3 meter lang, 1 meter breed) of op takkenhopen. Aantal takkenrillen per hectare.	>3	2	≤1
Subtotaal kern	De punten van de parameters worden bij elkaar opgeteld.				

Beoogde afrondings-
datum beheer
Legenda
2026
2028
2031
0 250 500 750 1.000 m
Gemeente
Amsterdam
NLadviseurs
Sterke natuur voor iedereen

BIJLAGE 8: VISIEKAART

NLadviseurs

Gemeente Amsterdam